

Befolkningens tillit til og syn på forskning

C441001176
Februar 2024
Fast undersøkelse

Dokumentasjon

Om undersøkelsen

- På oppdrag fra Norges Forskningsråd gjennomfører Kantar en spørreundersøkelse blant befolkningen i Norge om ulike tema knyttet til tillit til og syn på forskning.
- De foregående målingene ble gjennomført i henholdsvis april, juni og november 2019, samt mars, april, mai, juni, september, to ganger i november og en gang i desember 2020. I 2021, 2022 og 2023 er målingen gjennomført i januar, april, august og desember. Denne målingen er gjennomført i februar 2024, og ble sendt ut tidligere enn planlagt grunnet den politiske situasjonen (flere statsråder som måtte gå grunnet plagiatsaker tilknyttet deres masteroppgaver).

Metode

- Undersøkelsen er gjennomført som en webundersøkelse på Kantar sitt internettpanel, GallupPanelet, i perioden fra 21.02 til 28.02.2024. Undersøkelsen inkluderte også en rekke andre type spørsmål som ikke har med temaet å gjøre.

Antall intervju og svarprosent

- Undersøkelsen ble sendt ut til totalt 3.122 personer. Totalt svarte 1.054 personer, noe som gir en responsrate på 34%.

Utvalg og målgruppe

- Målgruppen var innbyggere i Norge i alderen 18+ år.

Vekting

- Resultatene er vektet i henhold til befolkningsstatistikk fra SSB for kjønn, geografi, alder og utdanning. Nettutvalget er overrepresentert blant høyt utdannede og innbyggere i alderen 45+ år. Dette korrigeres av vekten.

Ansvar

- Rådgiver Tuva Bjerkebakke i Verian hadde ansvaret for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.
- Kontaktperson i Norges Forskningsråd var spesialrådgiver samfunnsdialog og media, Gunnar Bolstad.

Feilmarginer og signifikante forskjeller

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg, av befolkningen. Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet.

Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene. Det vil igjen si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Hvis vi for eksempel har funnet at 60 prosent i et utvalg på 1000 innbyggere er enige i en påstand, gir dette en feilmargin på +/- 3,1 prosentpoeng.

Det er det da med 95 prosent sannsynlighet et sted mellom 56,9 og 63,1 prosent av innbyggerne er enige i påstanden, men det mest sannsynlige resultatet er 60 prosent.

Dersom vi kun har intervjuet 50 personer, og 60 prosent er enige i påstanden, vil feilmarginene være på hele +/- 14 prosentpoeng. I dette tilfellet kan vi ikke være «helt sikre» (95 prosent sikre) på at flertallet av innbyggerne er enige i påstanden.

Tabellen på neste side kan brukes som et hjelpemiddel ved tolkningen av resultatene. Tabellen er basert på såkalte «uendelighets-univers», der populasjonen er 10 ganger eller mer det antall intervju som foreligger.

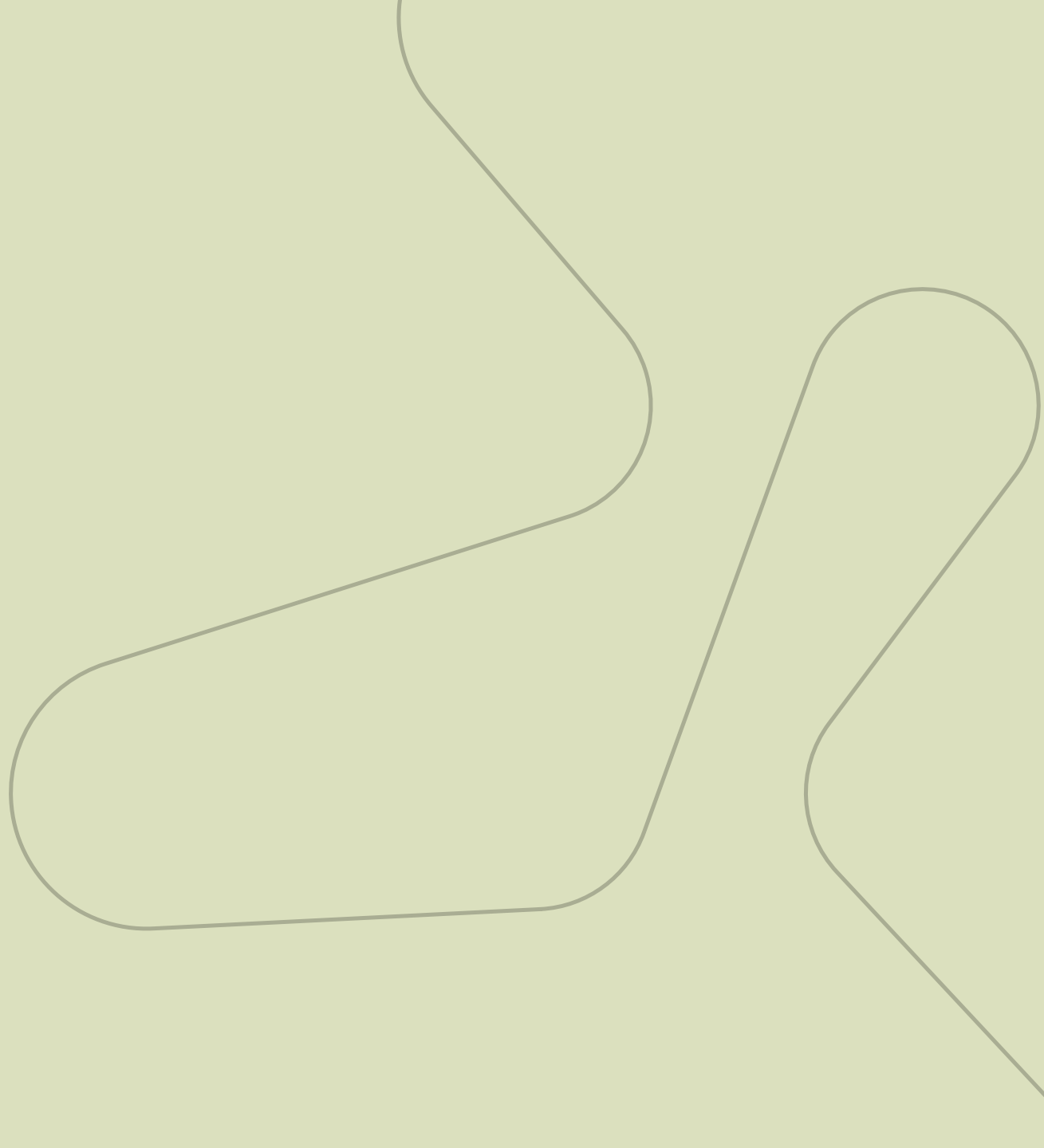
Feilmarginer og signifikante forskjeller

STØRRELSEN PÅ FEILMARGINEN I PROSENTPOENG						
Antall intervju	5(95)%	10(90)%	20(80)%	30(70)%	40(60)%	50(50)%
50	+/- 6	+/- 8,3	+/- 11,0	+/- 12,7	+/- 13,6	+/- 13,9
100	+/- 4,3	+/- 5,9	+/- 7,9	+/- 9,0	+/- 9,6	+/- 9,8
200	+/- 3,0	+/- 4,2	+/- 5,5	+/- 6,4	+/- 6,8	+/- 6,9
300	+/- 2,5	+/- 3,5	+/- 4,6	+/- 5,3	+/- 5,7	+/- 5,8
400	+/- 2,2	+/- 3,0	+/- 3,9	+/- 4,5	+/- 4,8	+/- 4,9
500	+/- 1,9	+/- 2,6	+/- 3,5	+/- 4,0	+/- 4,3	+/- 4,4
600	+/- 1,7	+/- 2,4	+/- 3,2	+/- 3,7	+/- 3,9	+/- 4,0
700	+/- 1,6	+/- 2,3	+/- 3,0	+/- 3,5	+/- 3,7	+/- 3,8
800	+/- 1,5	+/- 2,1	+/- 2,8	+/- 3,2	+/- 3,5	+/- 3,5
1000	+/- 1,4	+/- 1,9	+/- 2,5	+/- 2,8	+/- 3,0	+/- 3,1
1500	+/- 1,1	+/- 1,5	+/- 2,0	+/- 2,3	+/- 2,4	+/- 2,5
2500	+/- 0,9	+/- 1,2	+/- 1,6	+/- 1,8	+/- 1,9	+/- 2,0

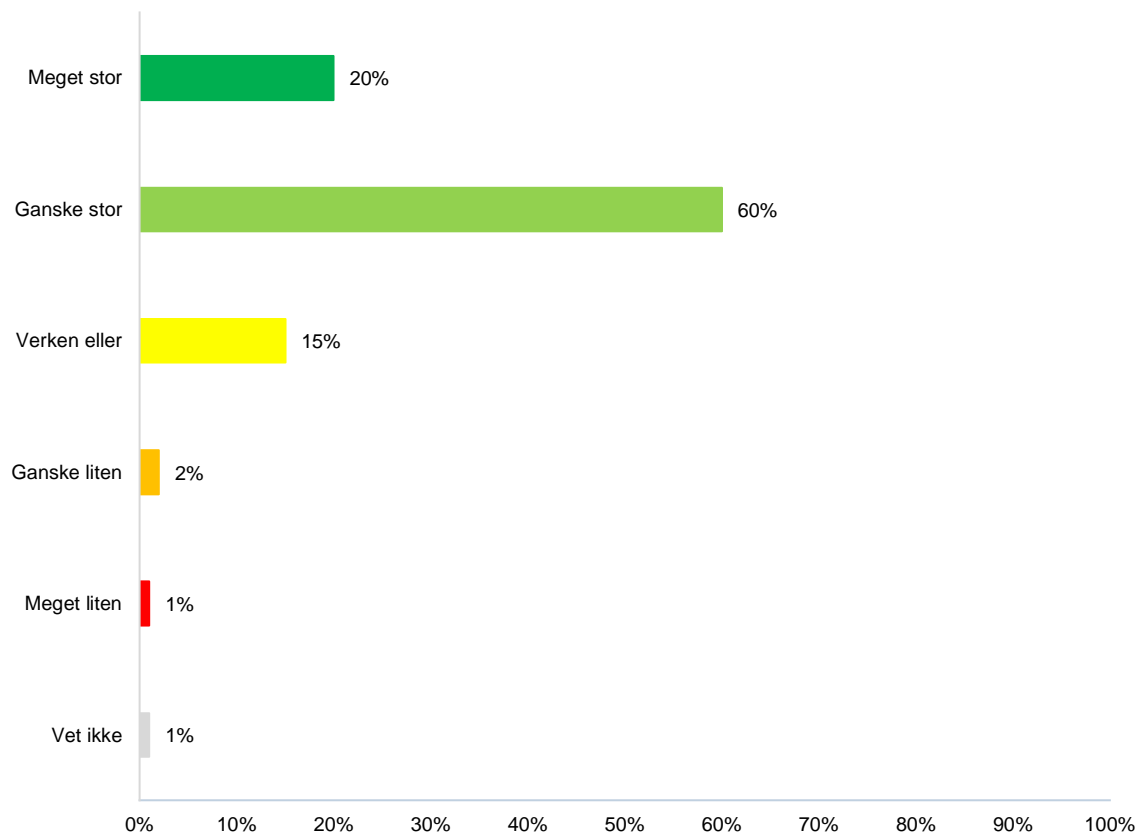
Tillit til forskning og forskere

Vi vil at flere skal få lyst til å jobbe med forskning.
Forskning er viktig og spennende!

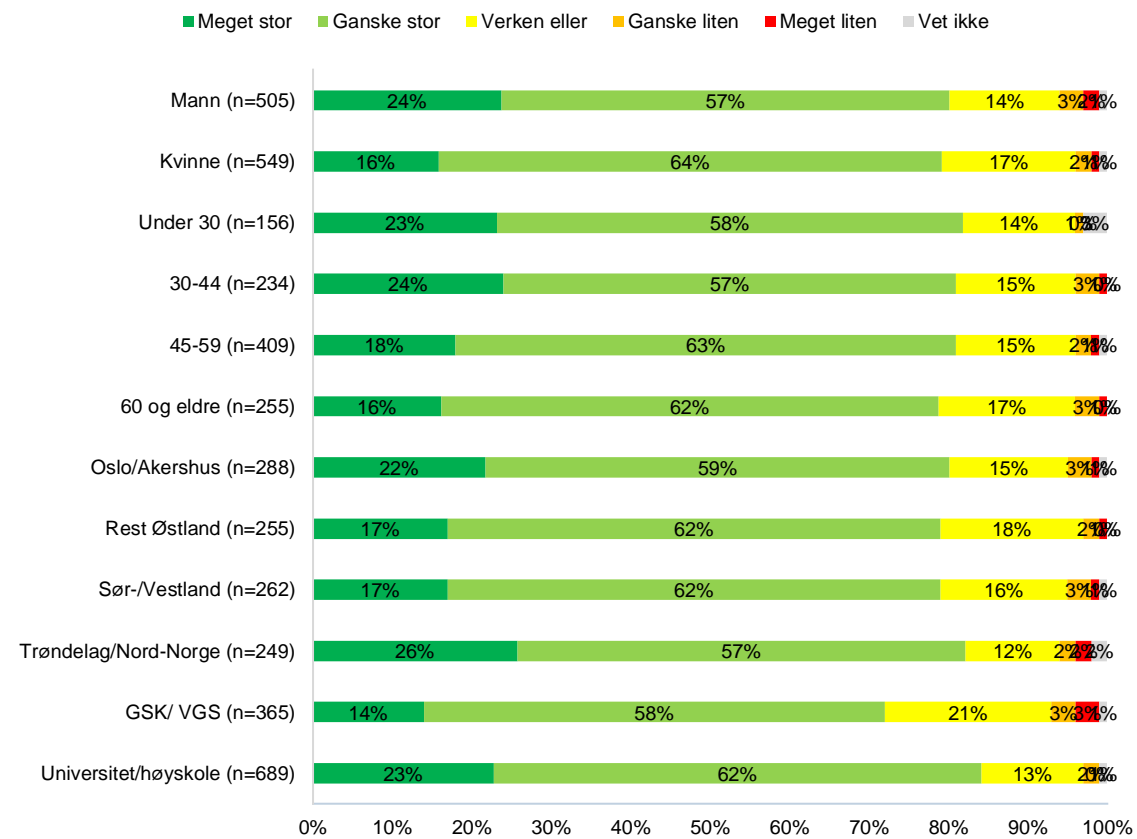

Generelt sett, hvor stor eller liten tillit har du til forskning ?

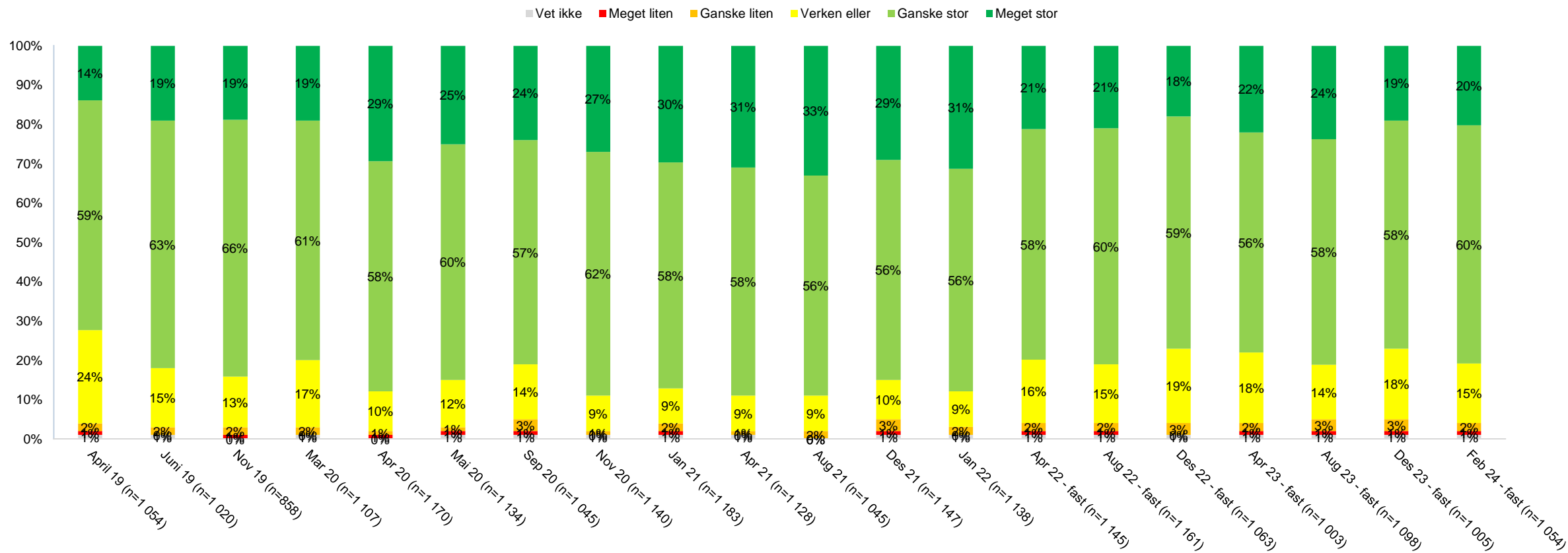
Et stort flertall i befolkningen, 80%, har stor tillit til forskning. Kun 3% svarer at de har liten tillit. Flere blant menn enn kvinner har meget stor tillit. Ser vi meget og ganske stor tillit under ett, er det ingen kjønnsforskjeller eller forskjeller mellom gruppene ellers. Unntaket er mellom de med høyere og lavere utdanning, hvor flere blant de med høyere utdanning har stor tillit.

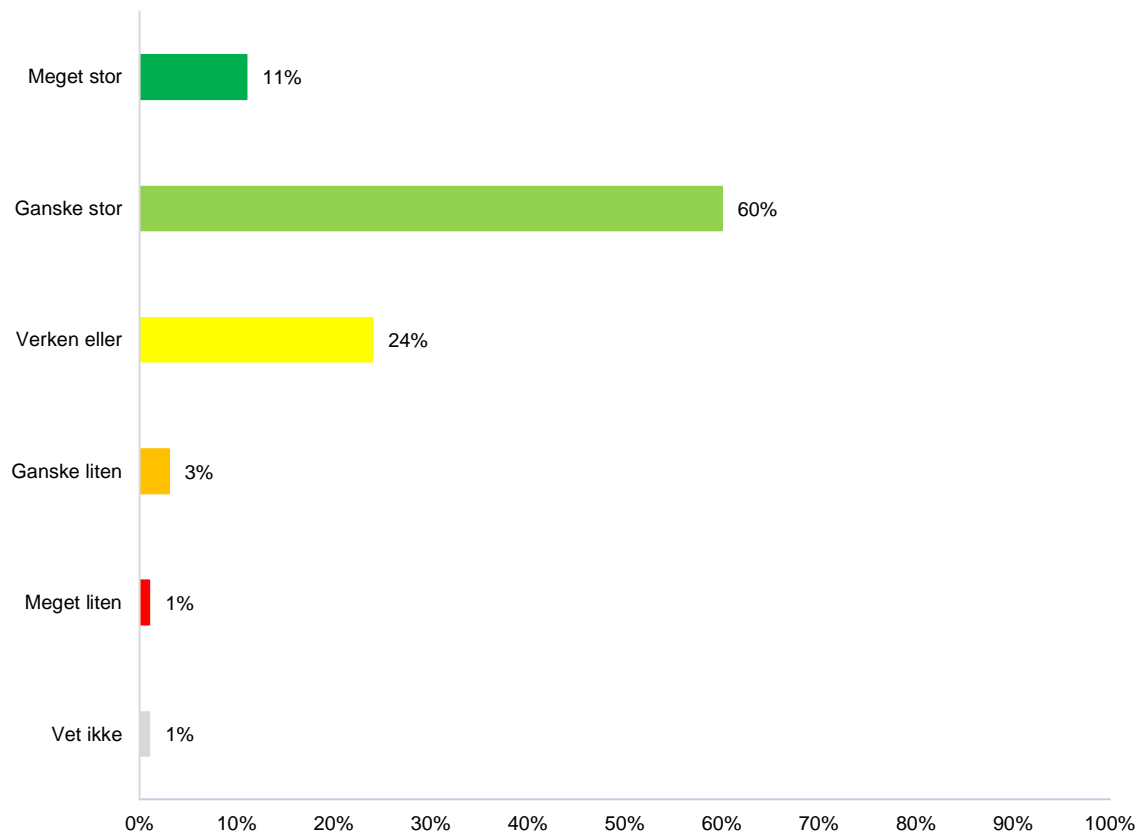
Generelt sett, hvor stor eller liten tillit har du til forskning ?

Det er ingen endring i befolkningens tillit til forskning sammenlignet med i desember, og nivået har ligget stabilt de siste to årene (fra april 2022). Det er derimot lavere enn i 2021 og tidligere. Andelen som har meget stor tillit ligger nå på 20%, men var mellom april 2020 og januar 2022 på rundt 30%.

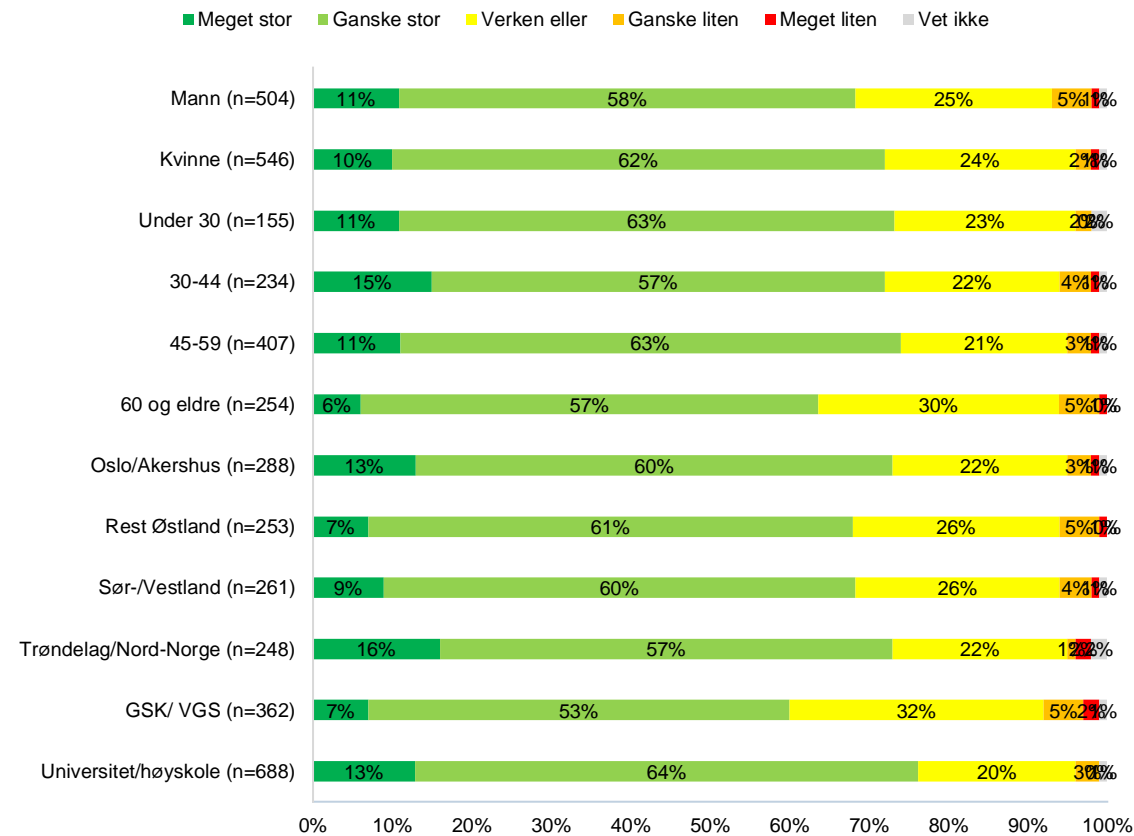

Hvilken tillit har du til forskere?

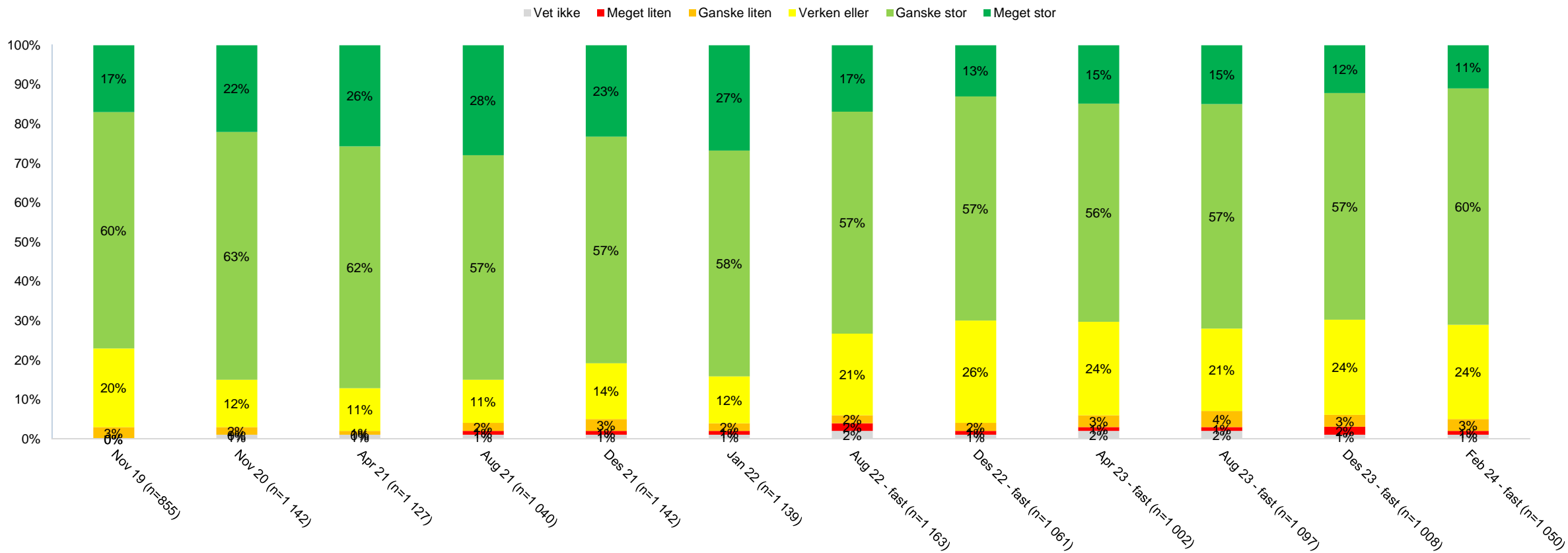
7 av 10 har stor tillit til forskere. Det er få kjønnskjønnsforskjeller og geografiske forskjeller, men de over 60 år har mindre tillit, og det samme gjelder for de med lavere utdanning.

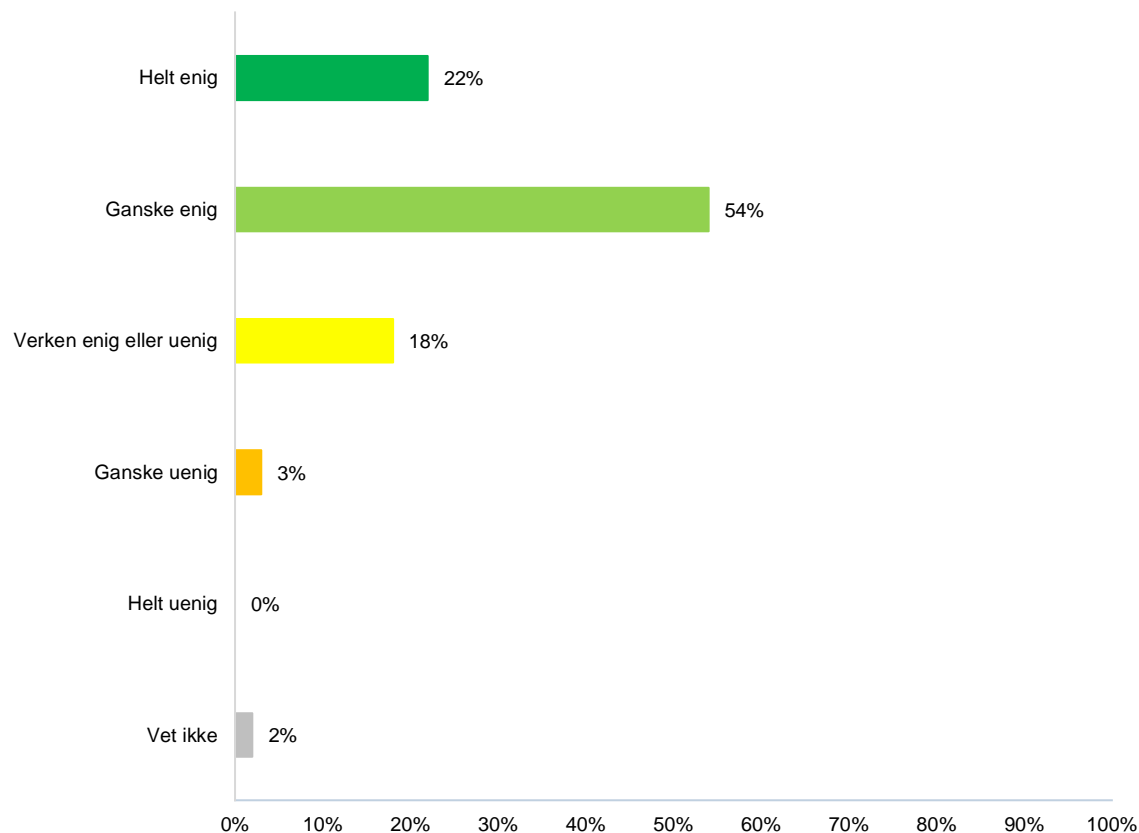

Hvilken tillit har du til forskere?

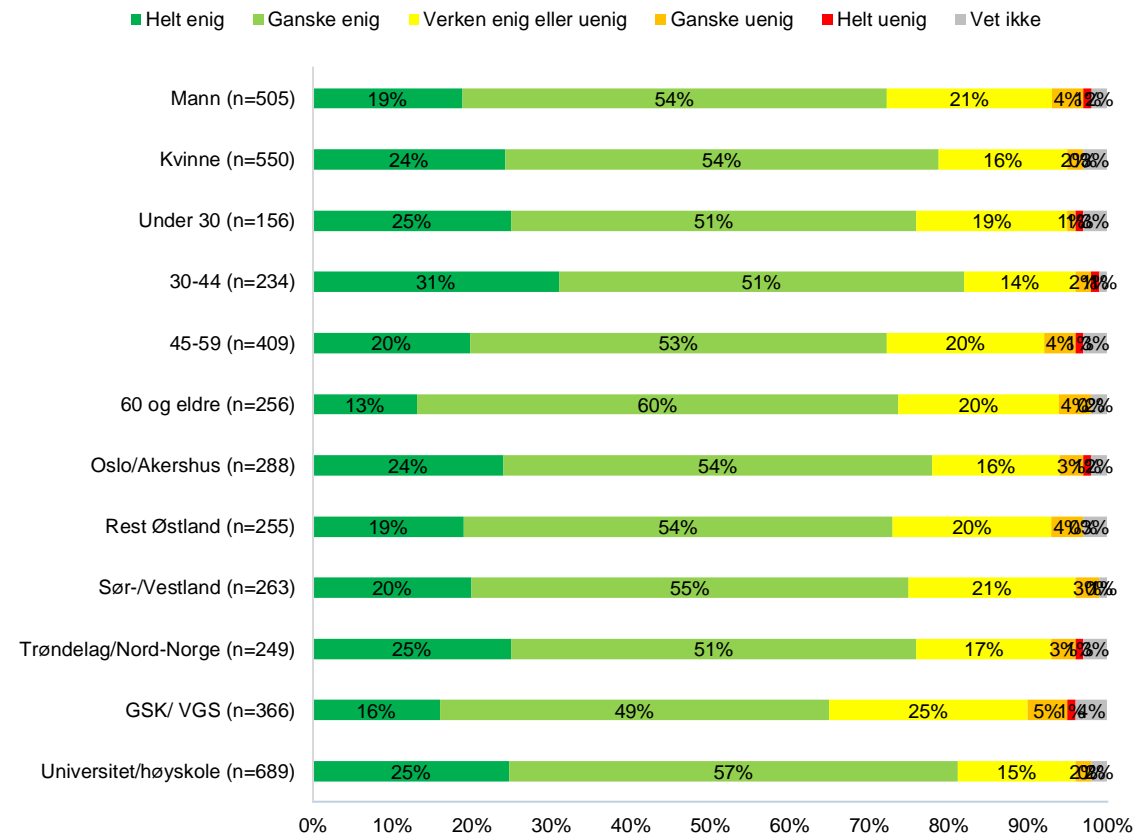
Også tilliten til forskere har ligget stabilt de siste par årene (siden august 2022). Tilliten er noe lavere enn i 2021 og tidligere, men det skyldes hovedsakelig en økning i andelen som svarer at de verken har stor eller liten tillit. Denne andelen har siden august 2022 ligget på over 20%, men var nærmere 10% i 2021.

Forskere ønsker å dele sin kunnskap med andre

3 av 4 er enige i at forskere ønsker å dele sin kunnskap med andre – tilnærmet ingen er *ueneige* (3%). Blant kvinner, de under 45 år, de som er bosatt i Oslo/Akershus eller Trøndelag og Nord-Norge, og blant de med høyere utdanning, er det flere som er helt enige i dette.

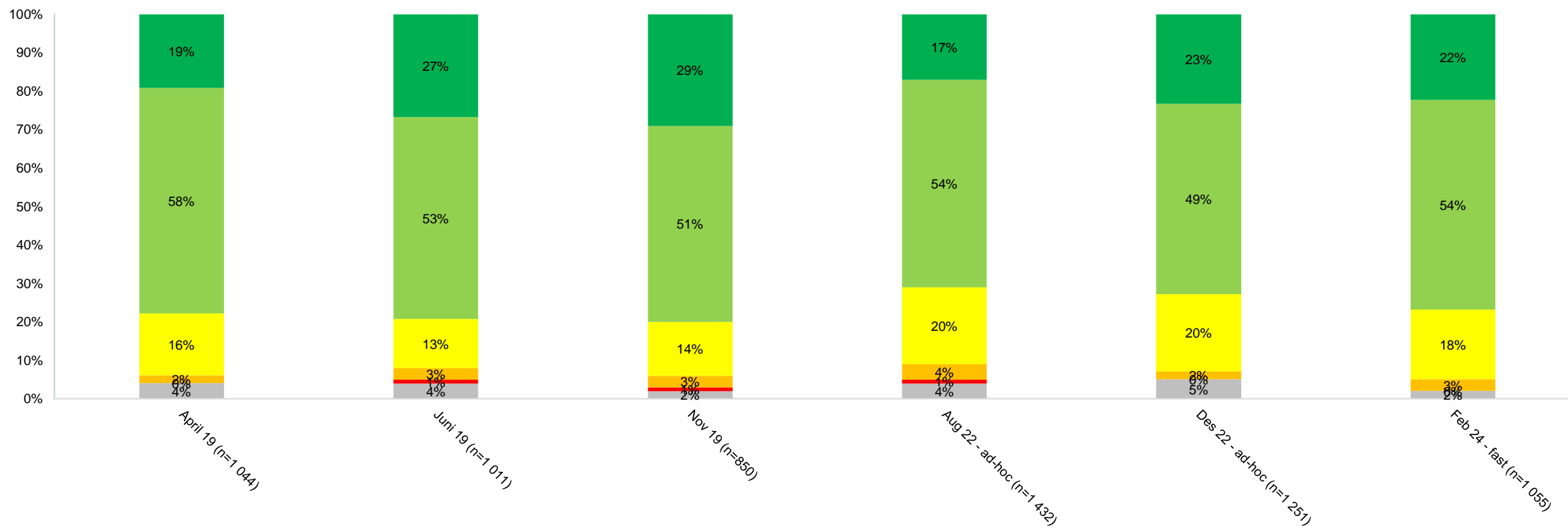

Forskere ønsker å dele sin kunnskap med andre

Denne påstanden har blitt inkludert i fem tidligere målinger før nå. Andelen som er enige i at forskere ønsker å dele sin kunnskap med andre er høyere enn i august 2022, men lavere enn målingene gjennomført før dette. Dette skyldes hovedsakelig en økning i andelen som svarer at de verken er enig eller uenig.

■ Vet ikke ■ Helt uenig ■ Ganske uenig ■ Verken enig eller uenig ■ Ganske enig ■ Helt enig

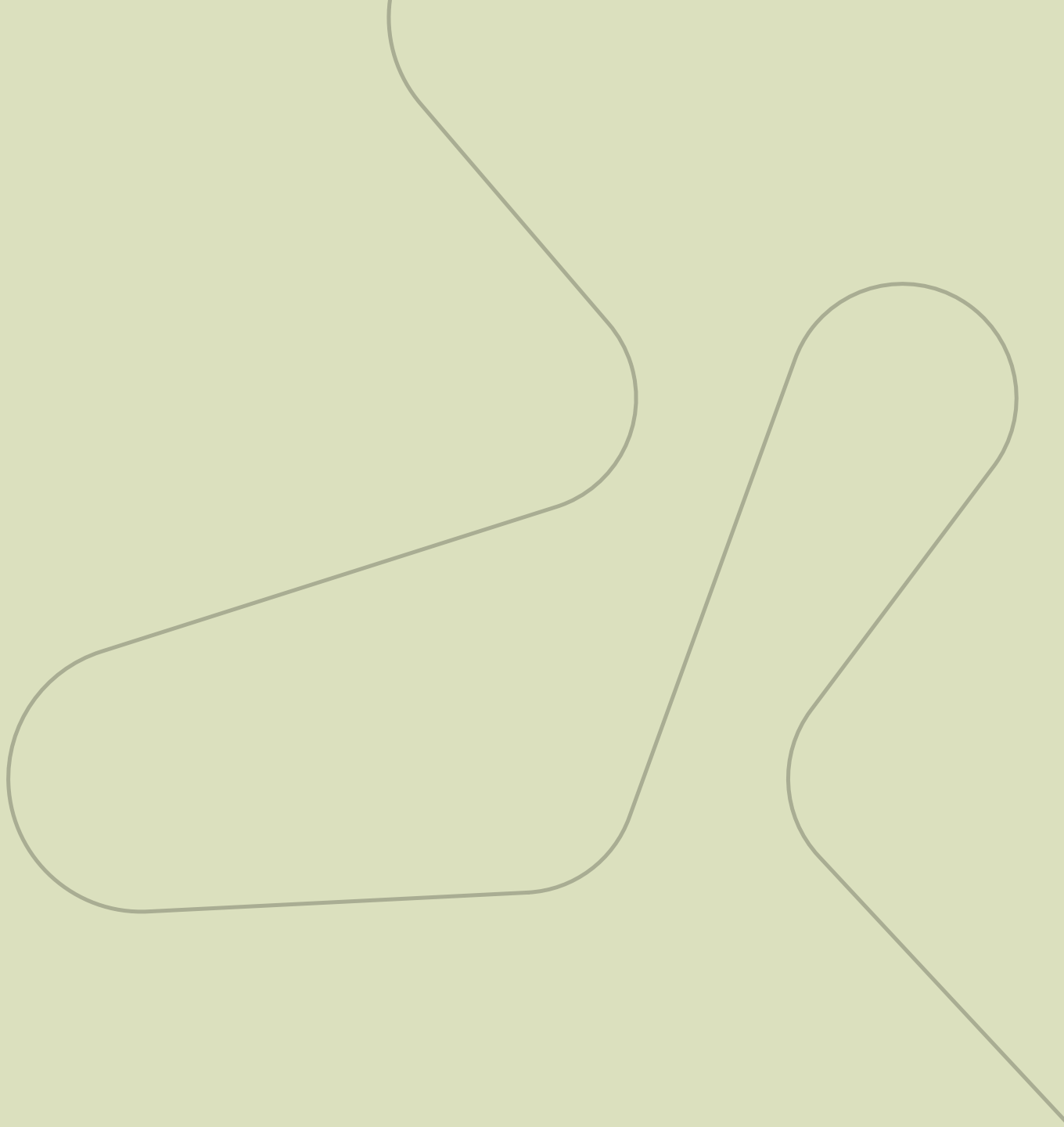

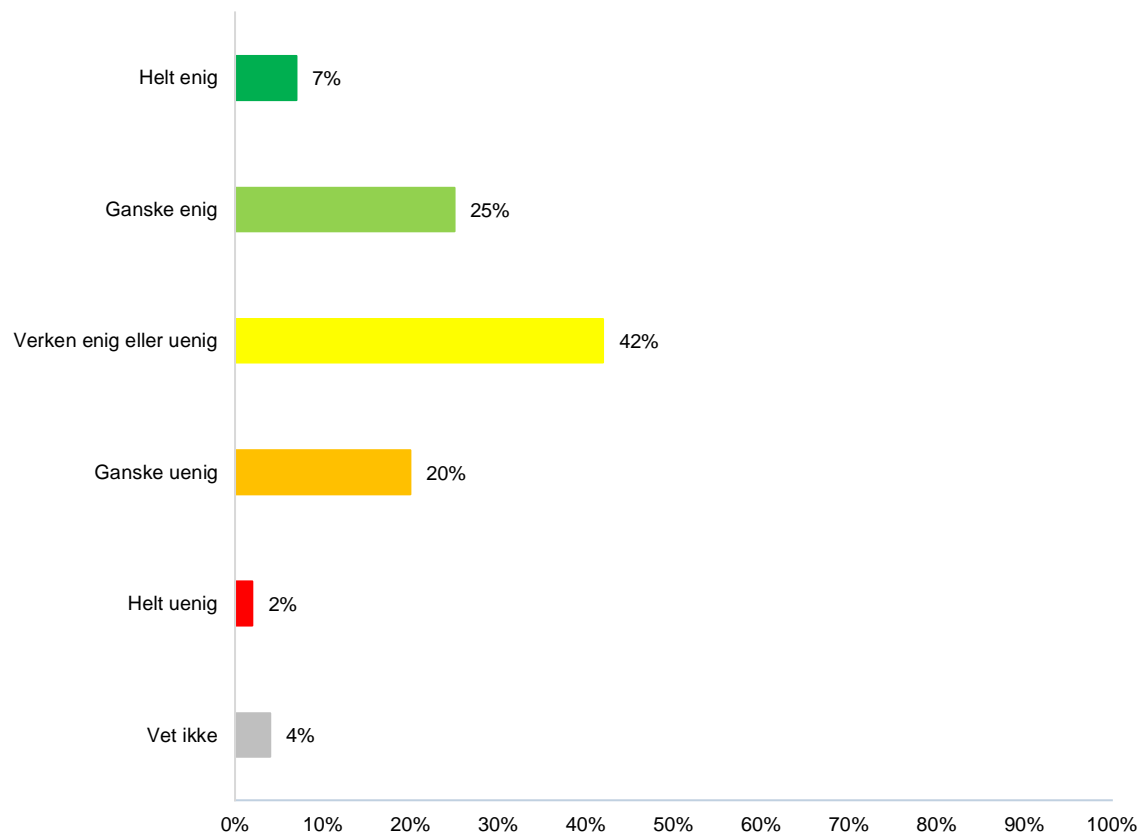
Uavhengig og troverdig forskning

Respondentene blir presentert for ulike påstander om forskningens og forskningsformidlingens troverdighet og uavhengighet.

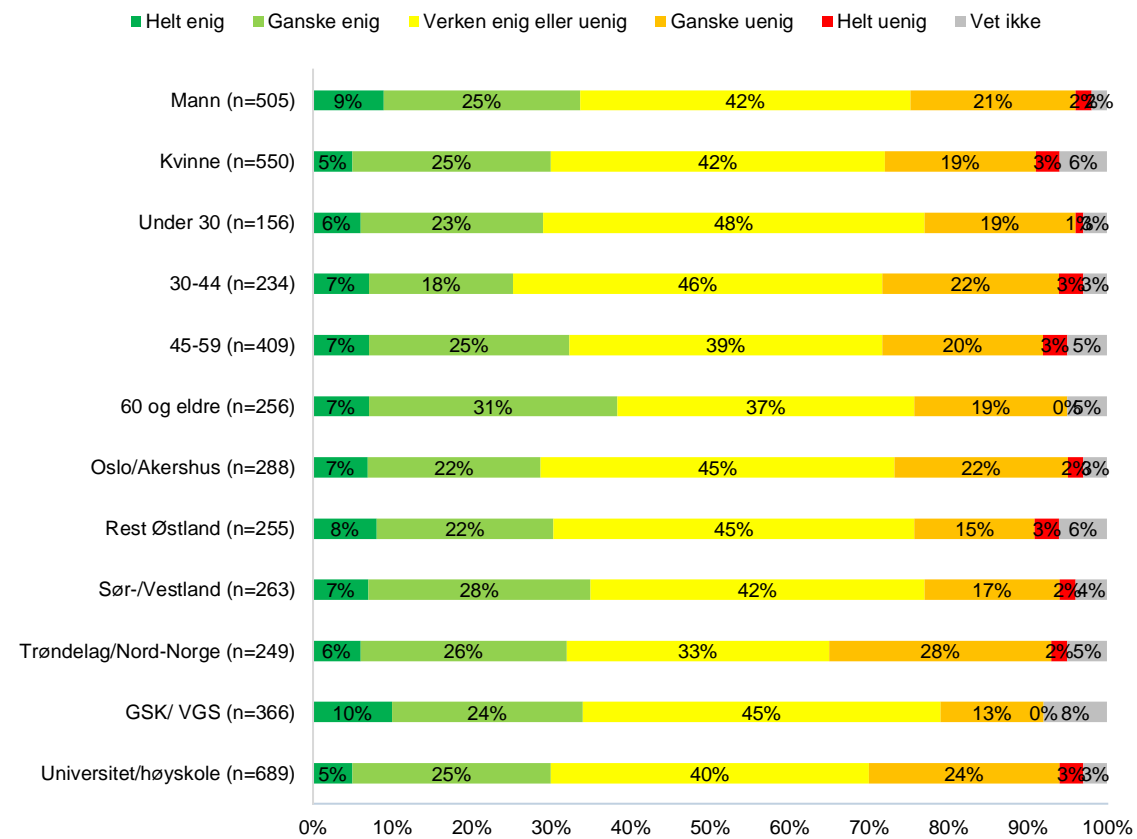
Vi vil at flere skal få lyst til å jobbe med forskning.
Forskning er viktig og spennende!

Forskningsresultater er i stor grad preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger

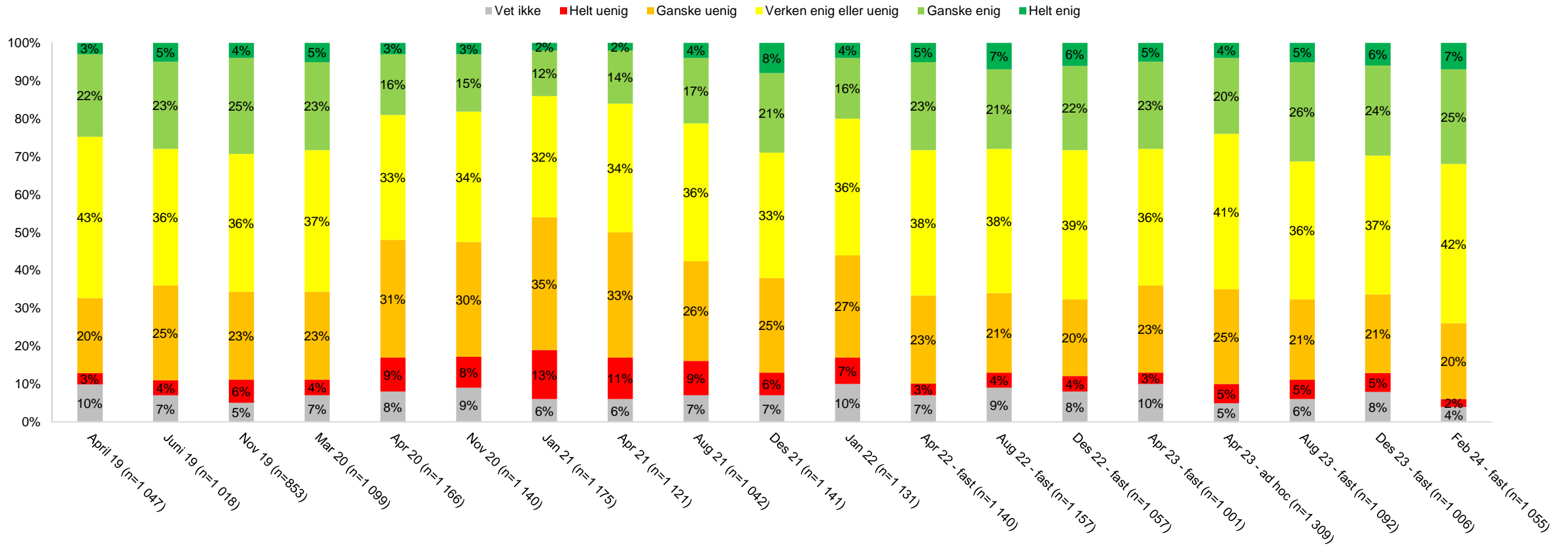

1 av 3 er enige i at forskningsresultater i stor grad er preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger. 22% er *u*enige i dette. Menn, de over 44 år og de med lavere utdanning er i større grad enige i at forskningsresultatene er preget av forskerens politiske standpunkt.

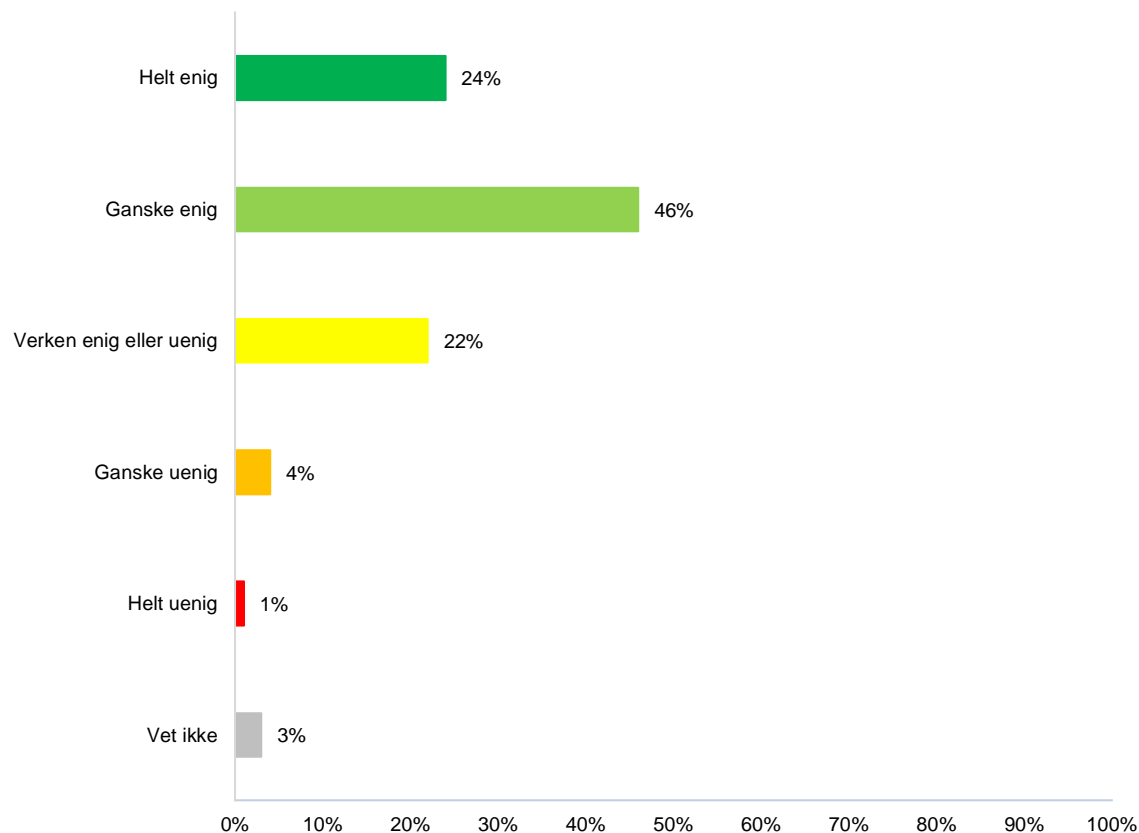

Forskningsresultater er i stor grad preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger

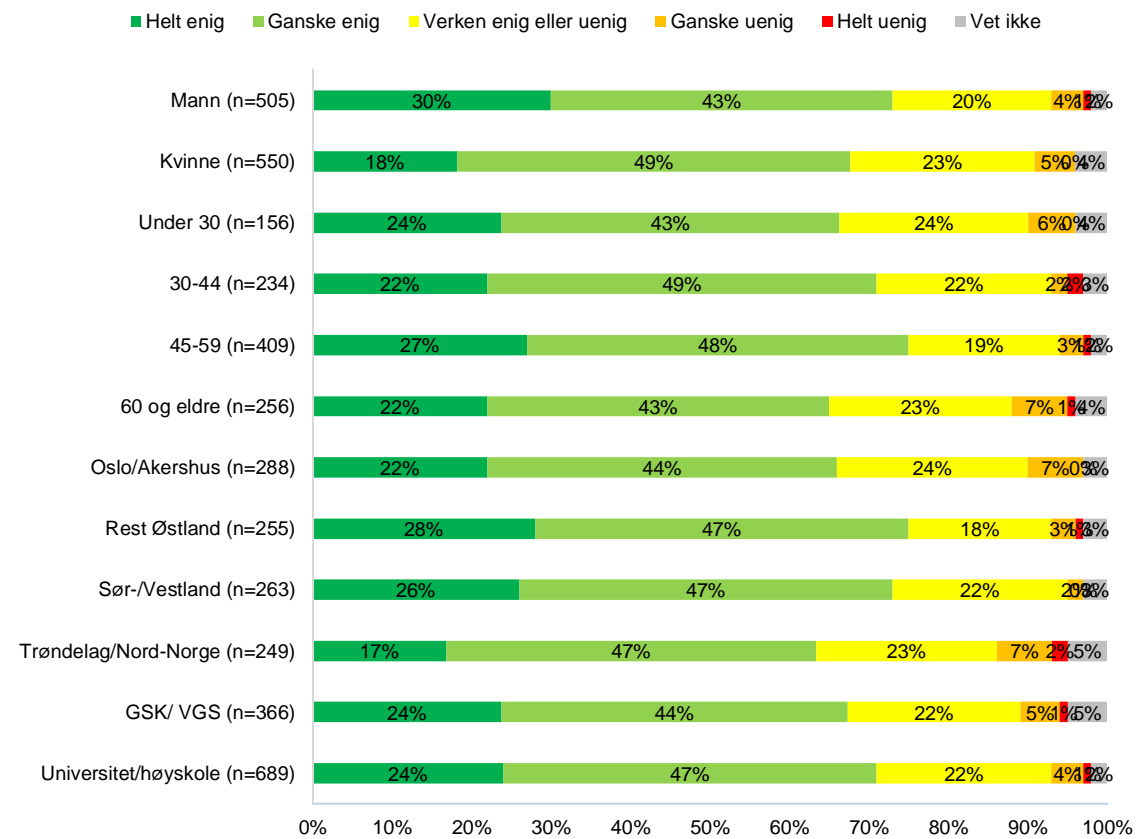
Andelen som er enige i at forskningsresultater er preget av forskernes egne politiske holdninger, har holdt seg stabilt på et høyt nivå siden august 2023. Det er en nedgang i andelen som er *uenig*, som nå er på det laveste nivået målt. Dette skyldes en økning i andelen som svarer at de verken er enig eller uenig.

Politikere bruker kun de forskningsresultatene som underbygger egne standpunkt

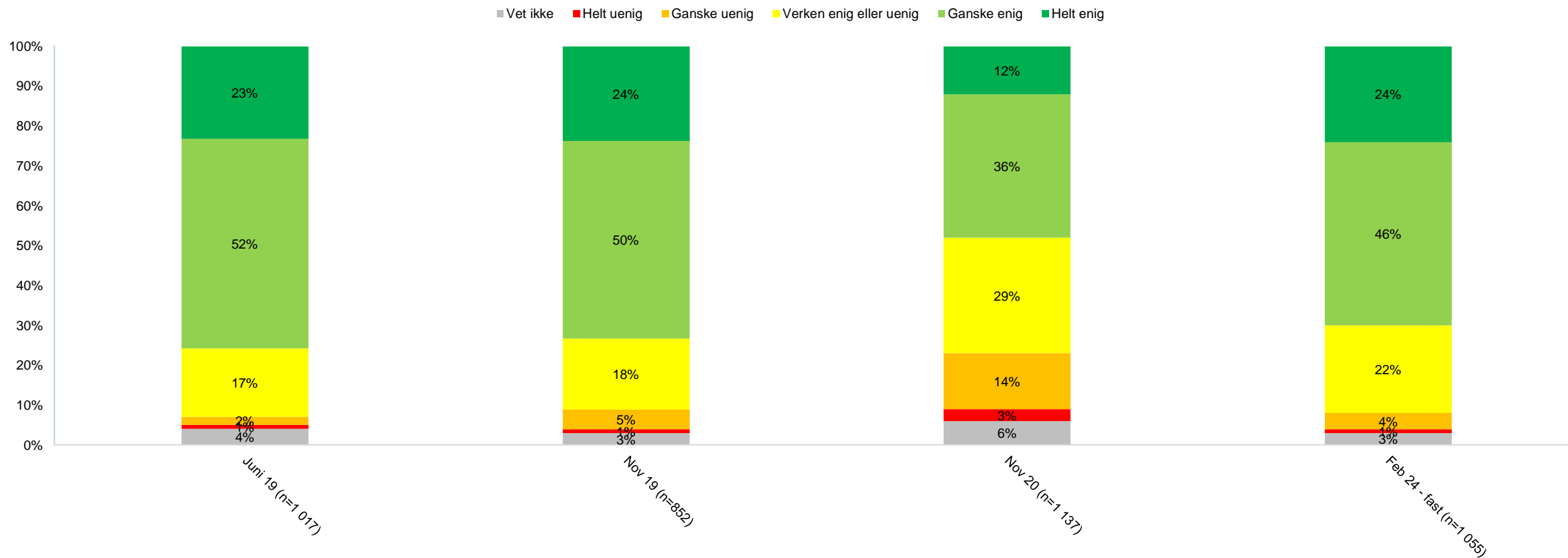

7 av 10 mener politikere kun bruker forskningsresultater som underbygger egne standpunkt. Kvinner, de over 60 og de som er bosatt i Oslo/Akershus eller i Trøndelag og Nord-Norge, er i mindre grad enige i dette.

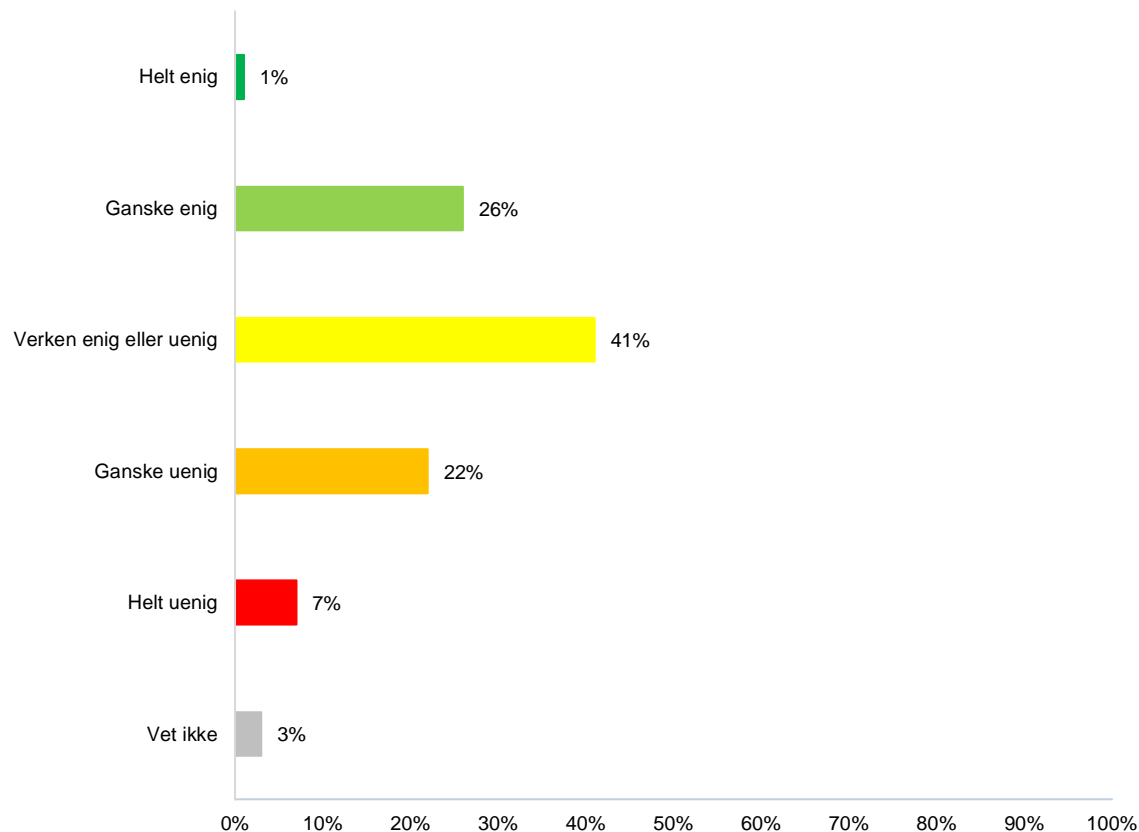
Politikere bruker kun de forskningsresultatene som underbygger egne standpunkt

Vi måler holdninger til at politikere kun bruker forskningsresultater som underbygger egne standpunkt, til å være på tilsvarende nivå som i 2019. I målingen november 2020 var det en betydelig større andel som var uenig i dette (17% mot 5% i denne målingen).

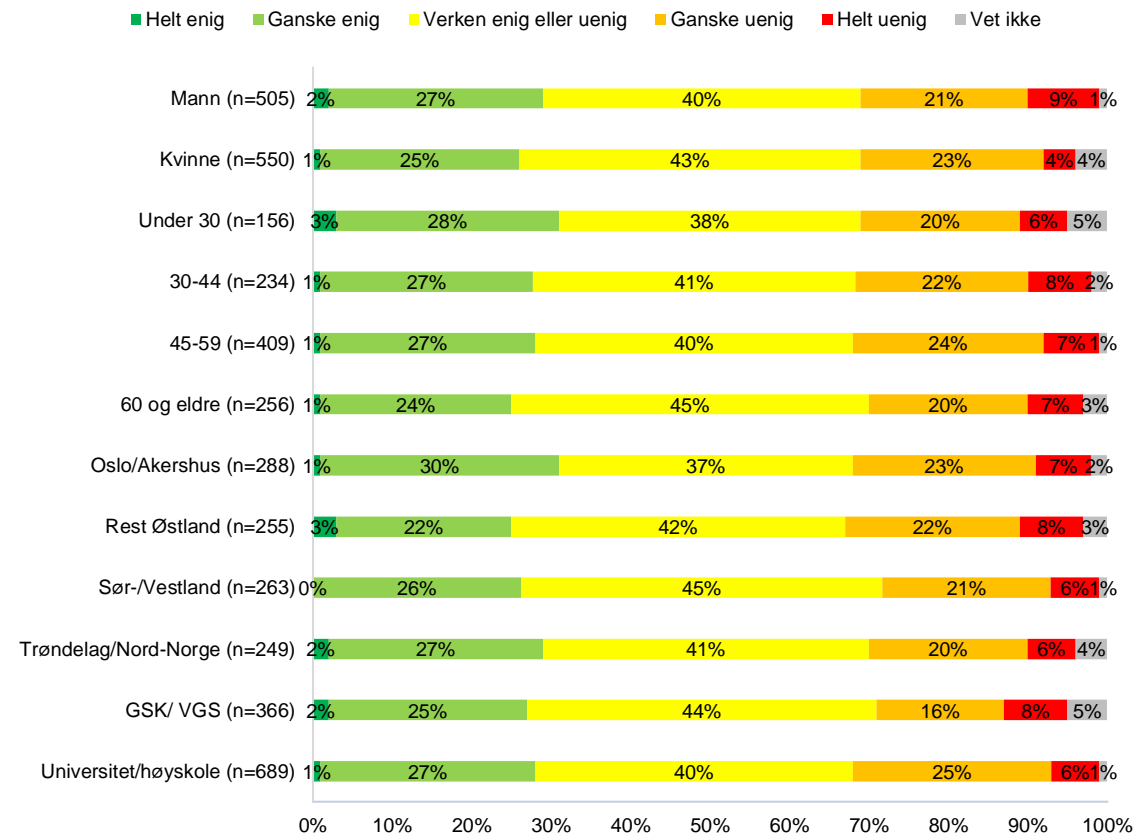

Mediene presenterer forskning på en troverdig måte

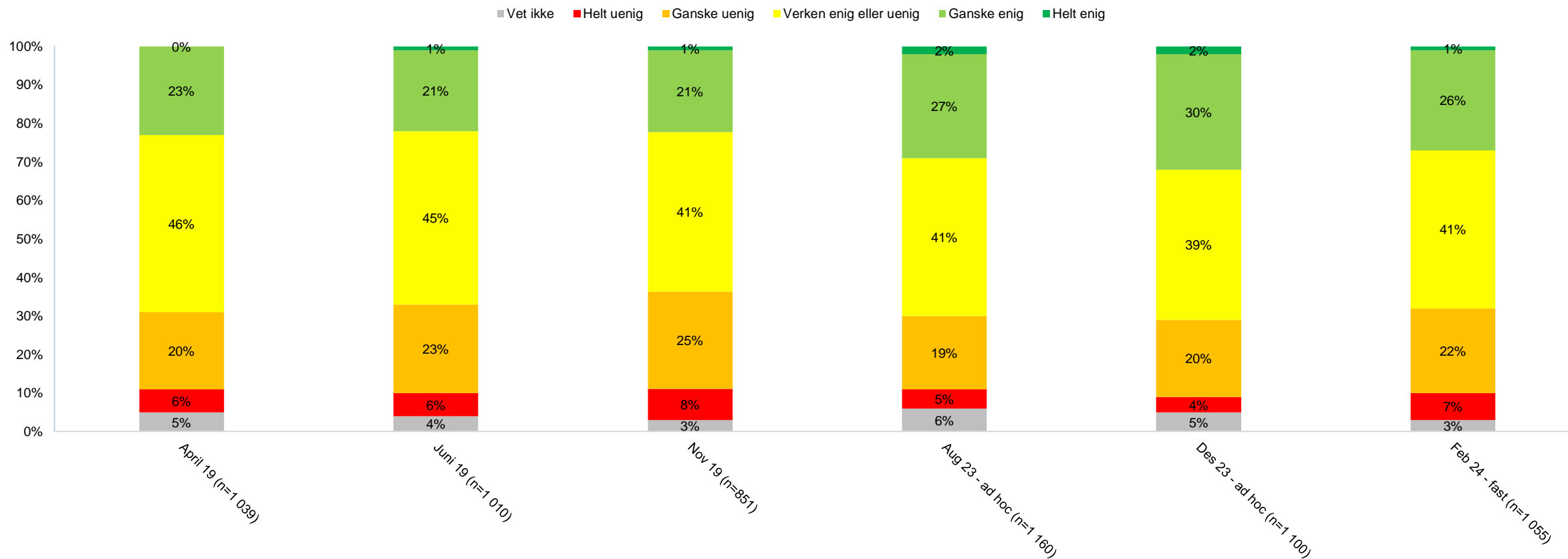
Det er omtrent like mange som er enige i at mediene presenterer forskning på en troverdig måte, som er uenige i dette (henholdsvis 27% og 29%). Det er få forskjeller mellom gruppene i dette spørsmålet.

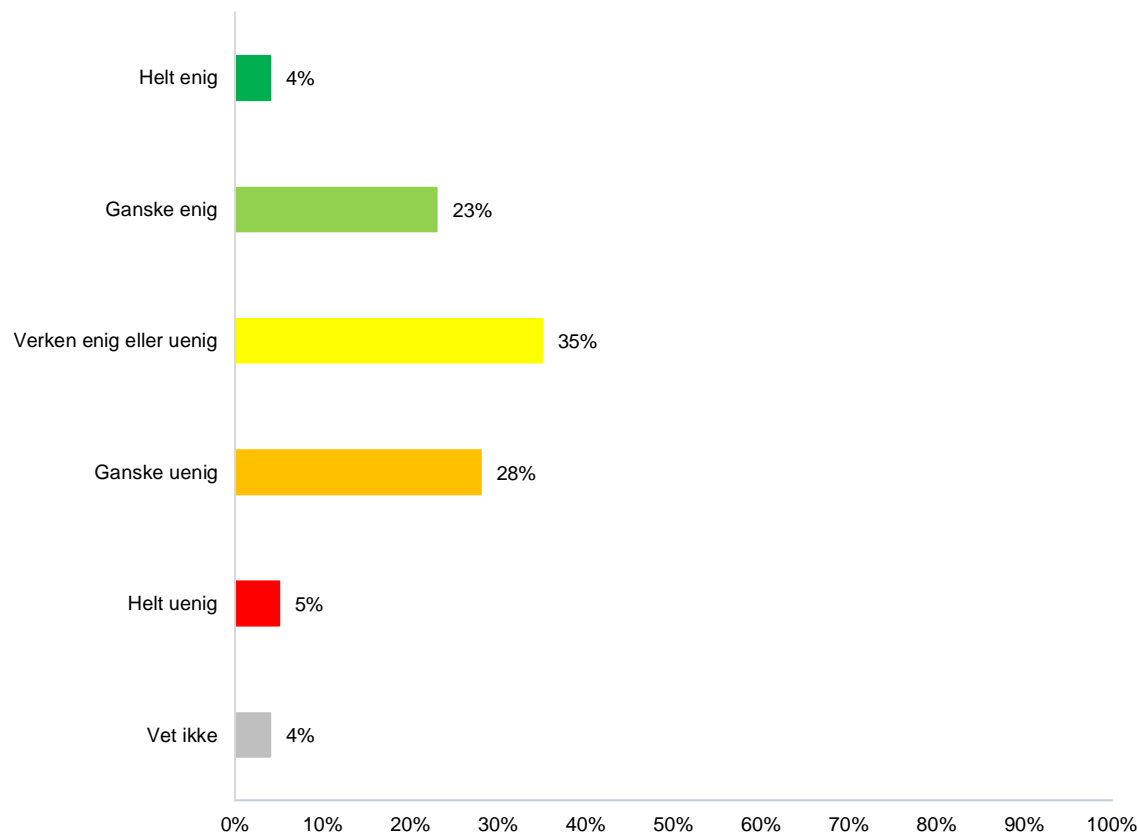

Mediene presenterer forskning på en troverdig måte

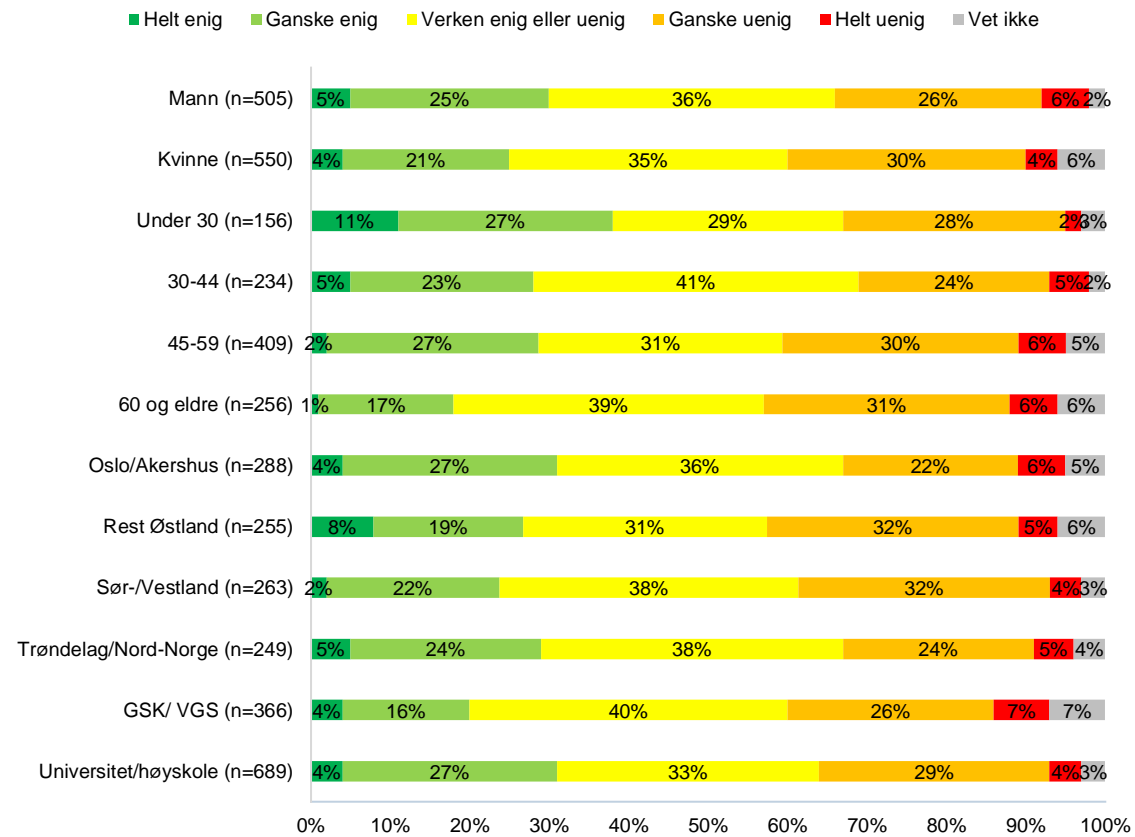
Det er en økning i andelen som er *uenig* i at mediene presenterer forskning på en troverdig måte, sammenlignet med i august og desember 2023. Dette skyldes hovedsakelig en nedgang i andelen som er enig.

Det er enkelt å skille mellom god og troverdig forskning og dårlig og lite troverdig forskning

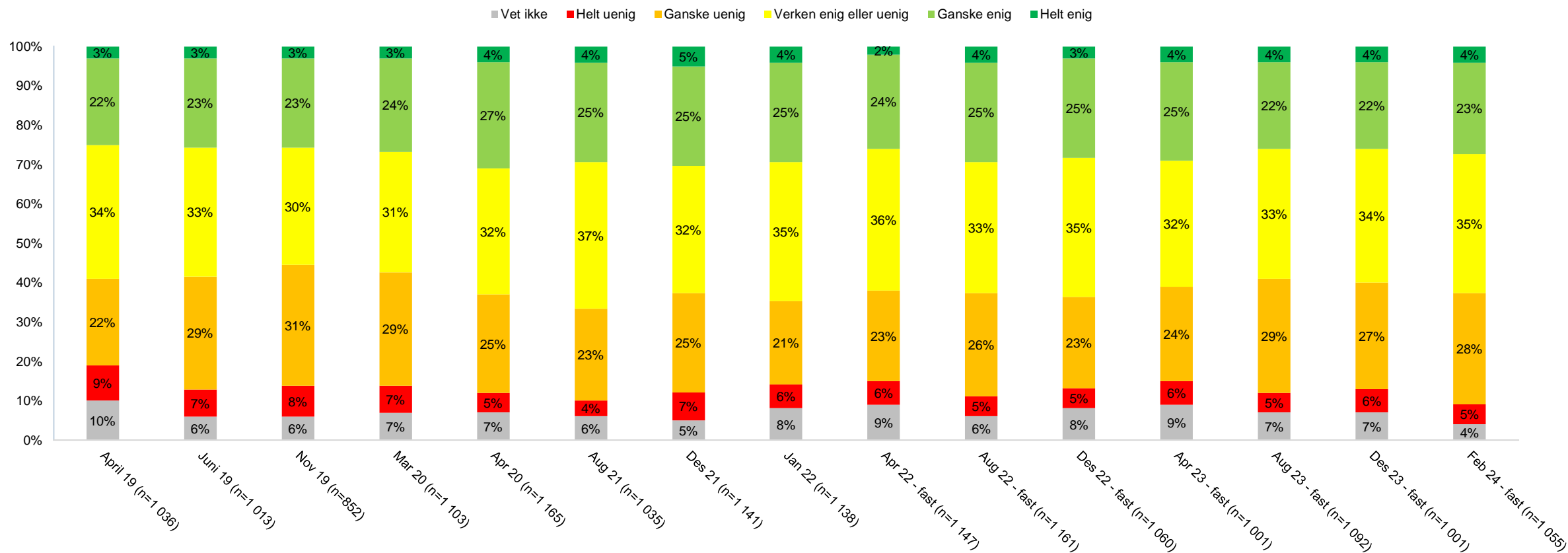

Det er flere som er *uenig* i at det er enkelt å skille mellom god og dårlig forskning, enn som er enige i dette (henholdsvis 32% og 27%). Det er også en stor andel som svarer verken eller. Her er det særlig en stor aldersforskjell, hvor 38% blant de under 30 år svarer at det er enkelt, mens tilsvarende andel for de over 60 år er 18%. Det er også geografiske forskjeller og forskjeller mellom utdanningsnivå.

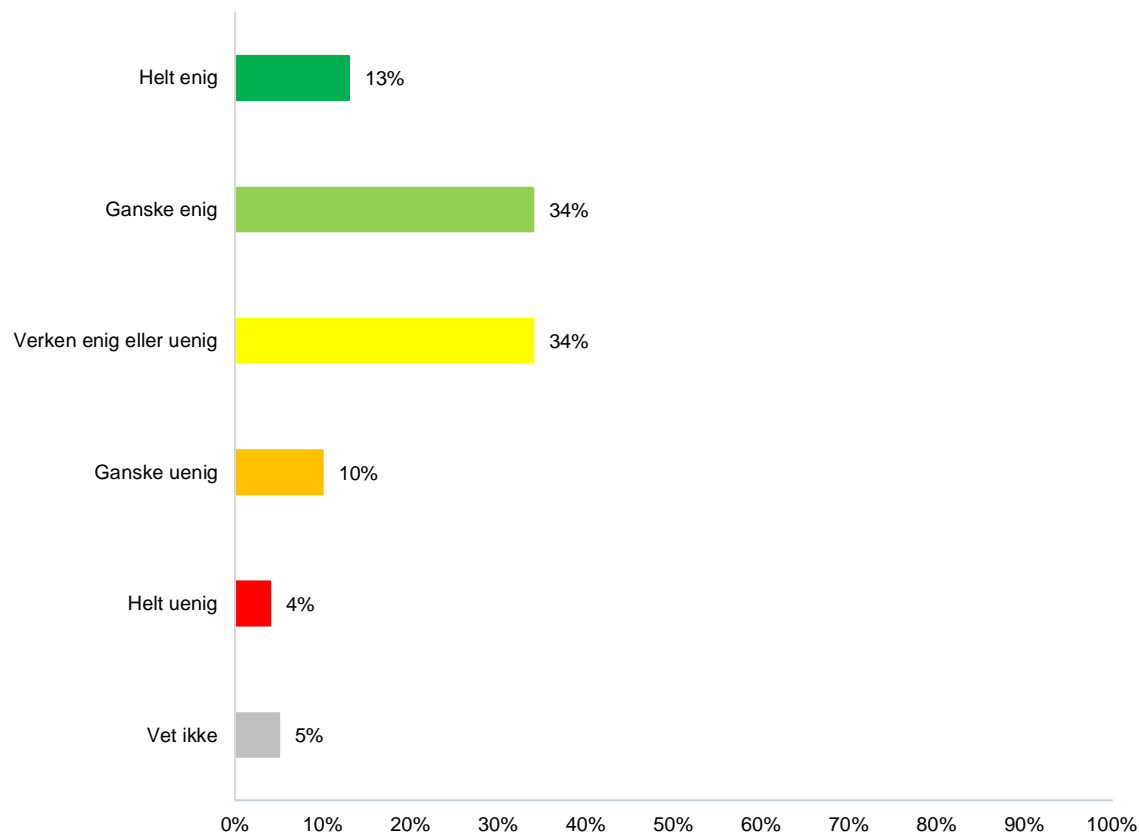

Det er enkelt å skille mellom god og troverdig forskning og dårlig og lite troverdig forskning

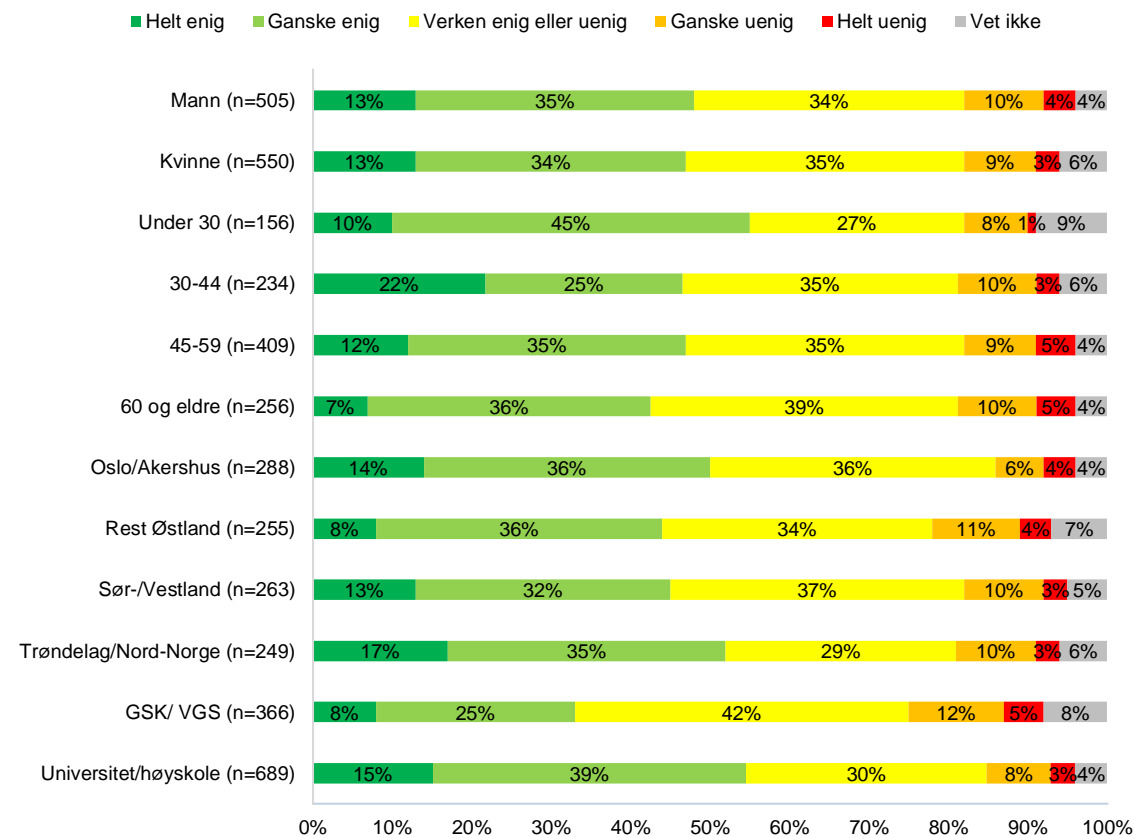
Det er ingen systematiske endringer i hvorvidt befolkningen synes det er vanskelig eller enkelt å skille mellom god og dårlig forskning, på tvers av målingene.

Jeg nyter personlig godt av det som skjer innenfor forskning og utvikling

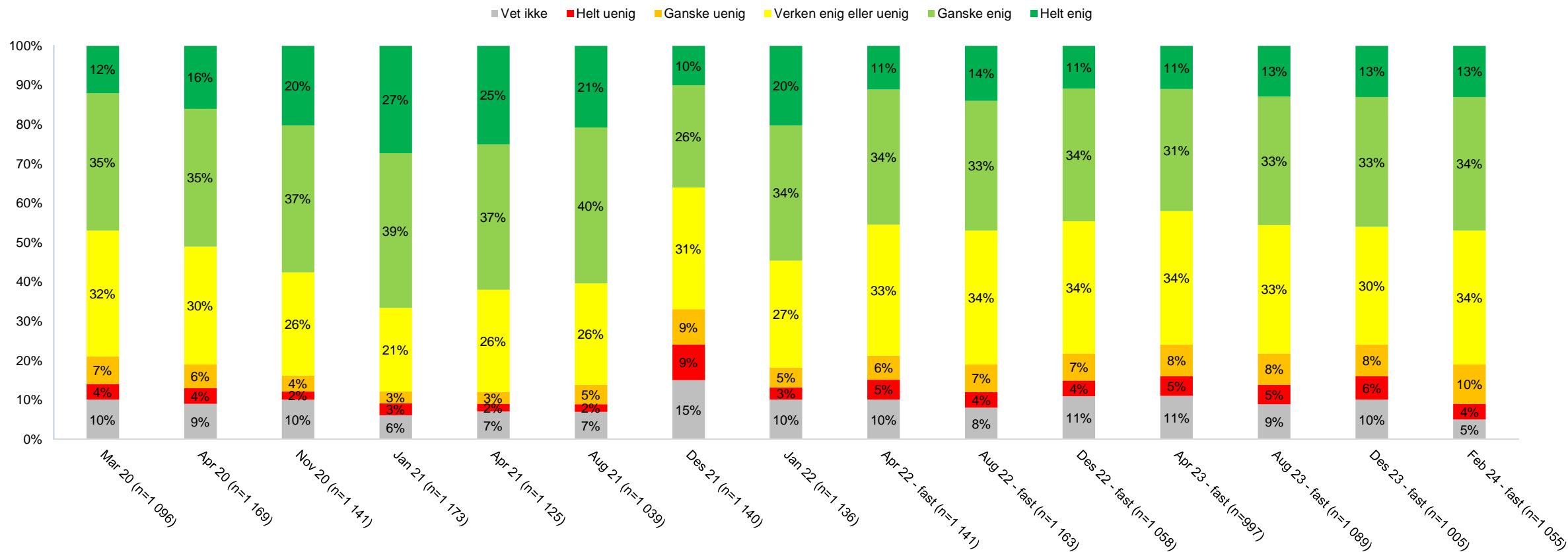
14% er *u*enige i at de nyter personlig godt av det som skjer innenfor forskning, mens nesten halvparten er enige i dette. Særlig blant de mellom 30-44 år og de med høyere utdanning er det en stor andel som er *helt* enige i dette. Det er også geografiske forskjeller.

Jeg nyter personlig godt av det som skjer innenfor forskning og utvikling

De siste målingene er det ingen endringer i befolkningen syn på hvorvidt de nyter personlig godt av forskning eller ikke. Det er en liten økning i andelen som svarer verken enig eller uenig, som kommer av at færre svarer at de ikke vet. Andelen som var enig var høyest i målingene under covid-pandemien (november 2020 – august 2021).

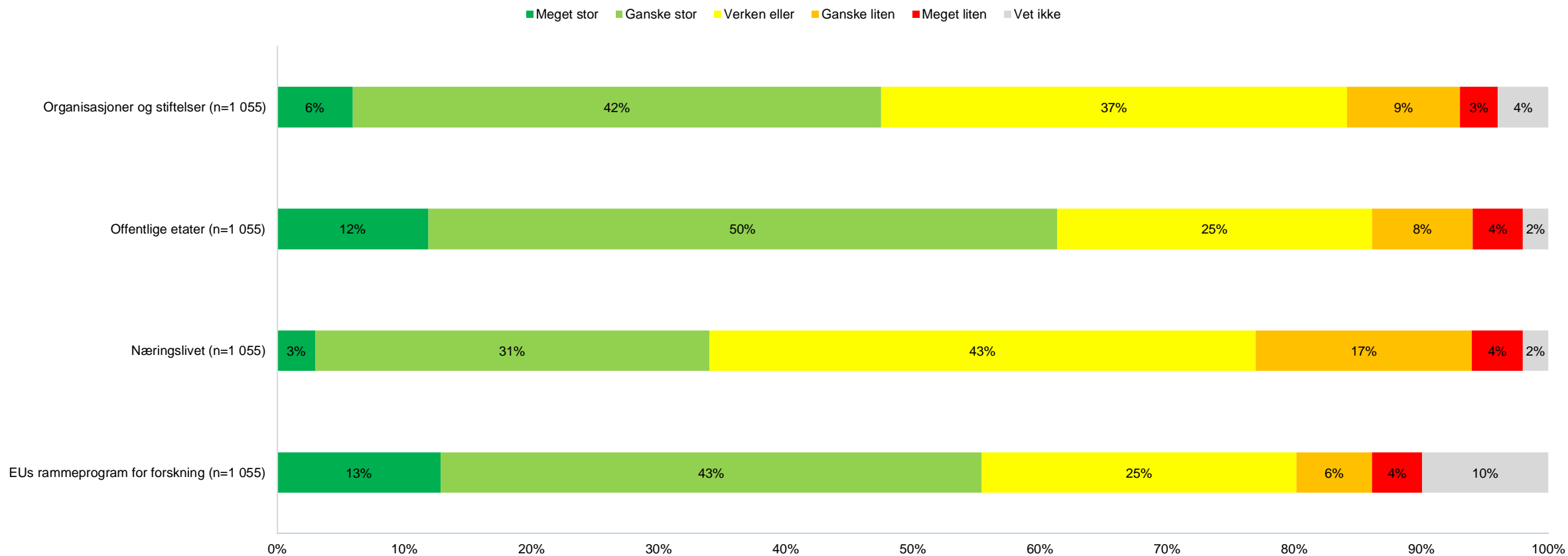

Tillit til forskningsfinansiering

Vi vil at flere skal få lyst til å jobbe med forskning.
Forskning er viktig og spennende!

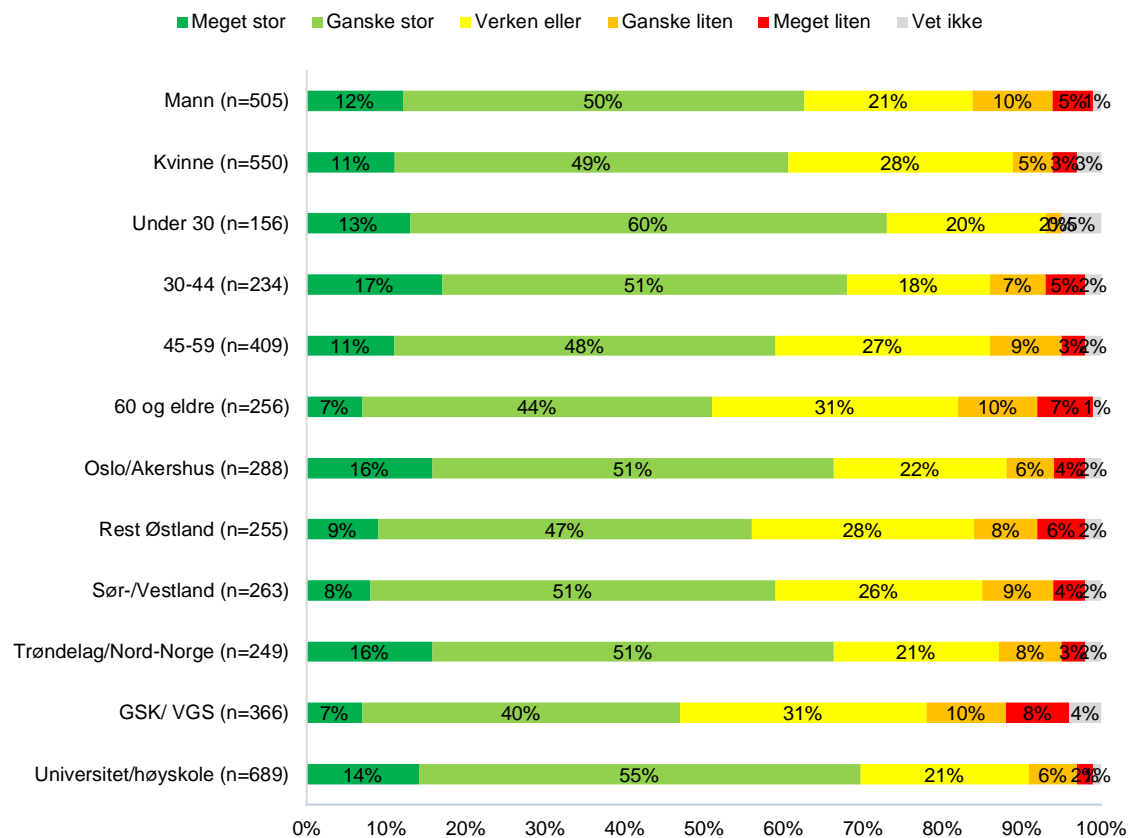
Hvor stor eller liten tillit har du til forskning finansiert av...

Flest har stor tillit til forskning finansiert av offentlige etater - 62% har stor tillit til denne. Det er derimot flest som oppgir å ha liten tillit til forskning finansiert av næringslivet; 21% svarer dette. Det er også store andeler som svarer at de verken har stor eller liten tillit, på tvers av finansieringsinstitusjon.

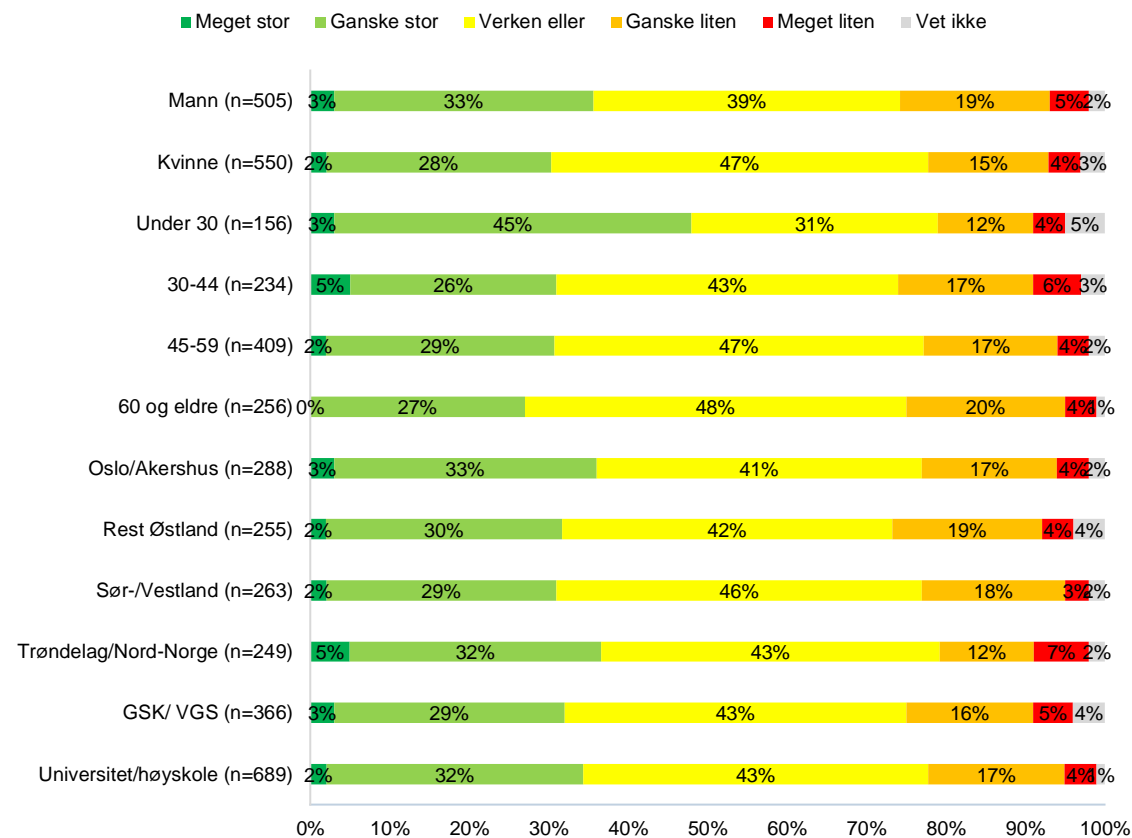

Offentlige etater

Det er større forskjeller mellom gruppene når det gjelder tillit til forskning finansiert av offentlige etater, enn av næringslivet. For sistnevnte skiller særlig de under 30 år seg fra de eldre med høyere tillit. Likevel finner vi at menn, de som er bosatt i Oslo/Akershus eller Trøndelag og Nord-Norge, og de med høyere utdanning, har noe større tillit.

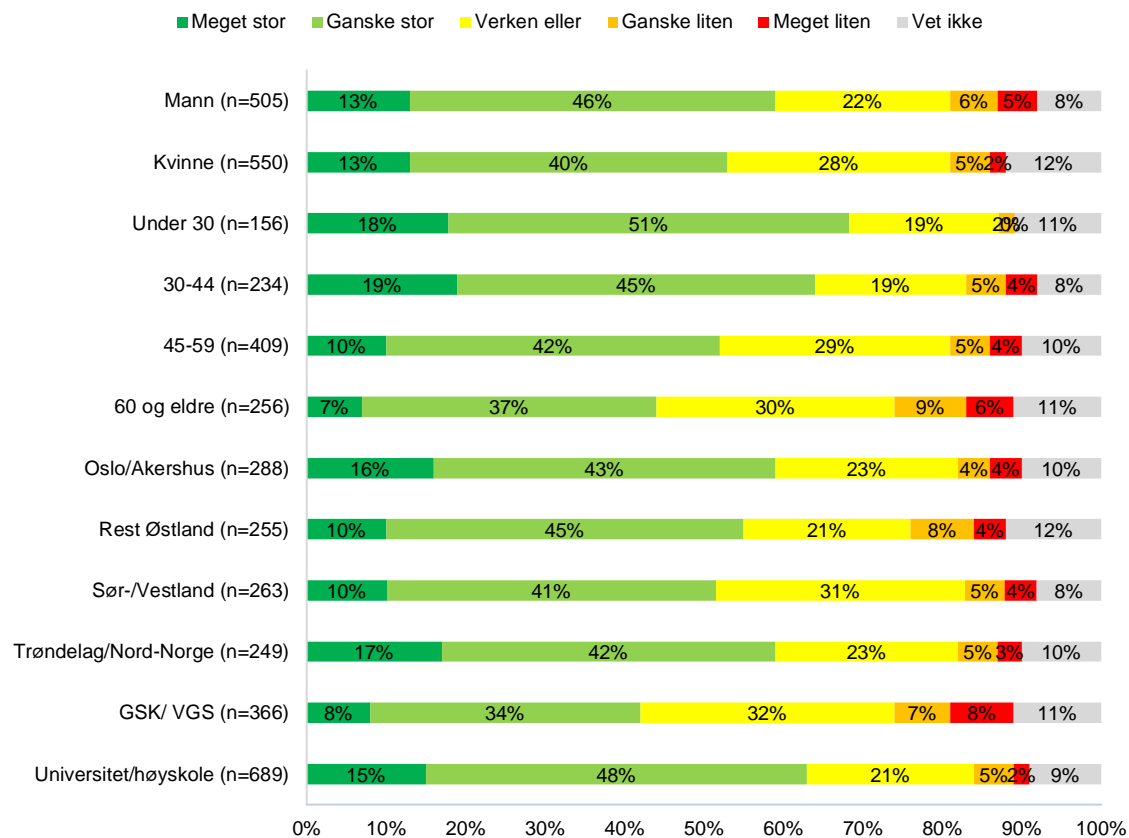
Næringslivet

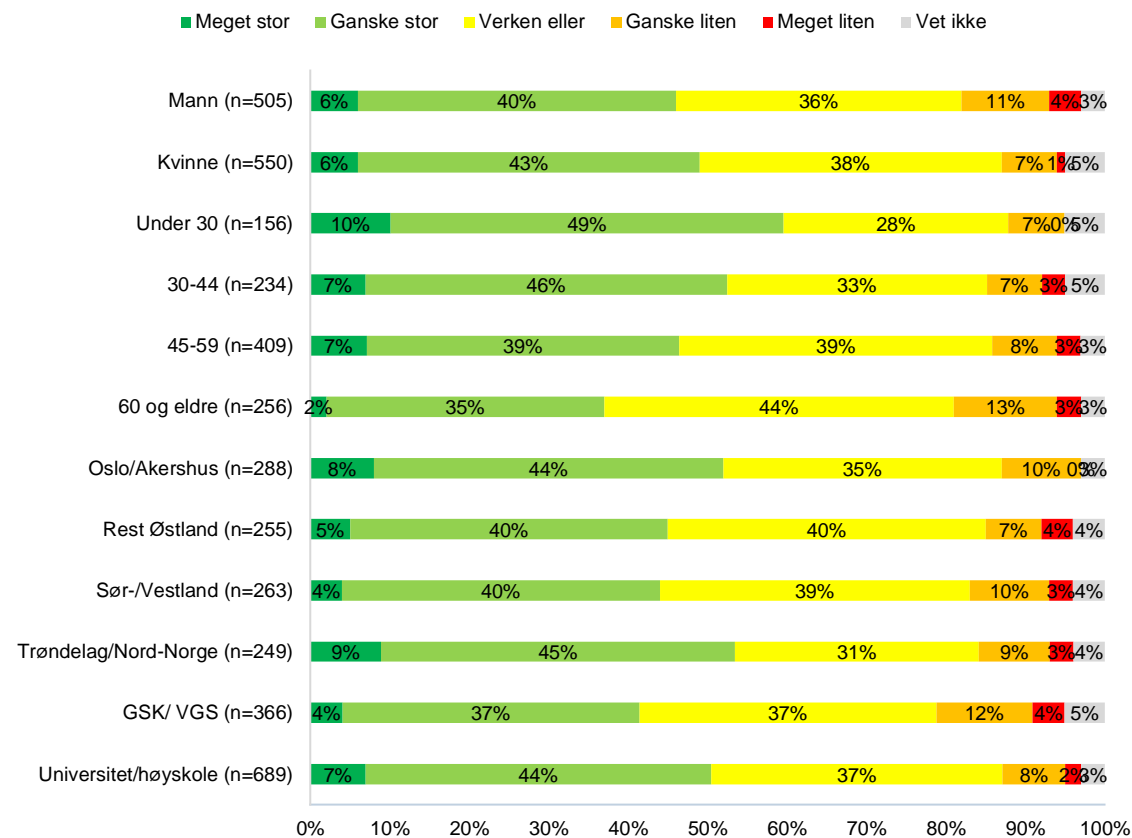

Vi finner de samme mønstrene når det gjelder tillit til forskning finansiert av EUs rammeprogram eller organisasjoner og stiftelser.

EUs rammeprogram for forskning

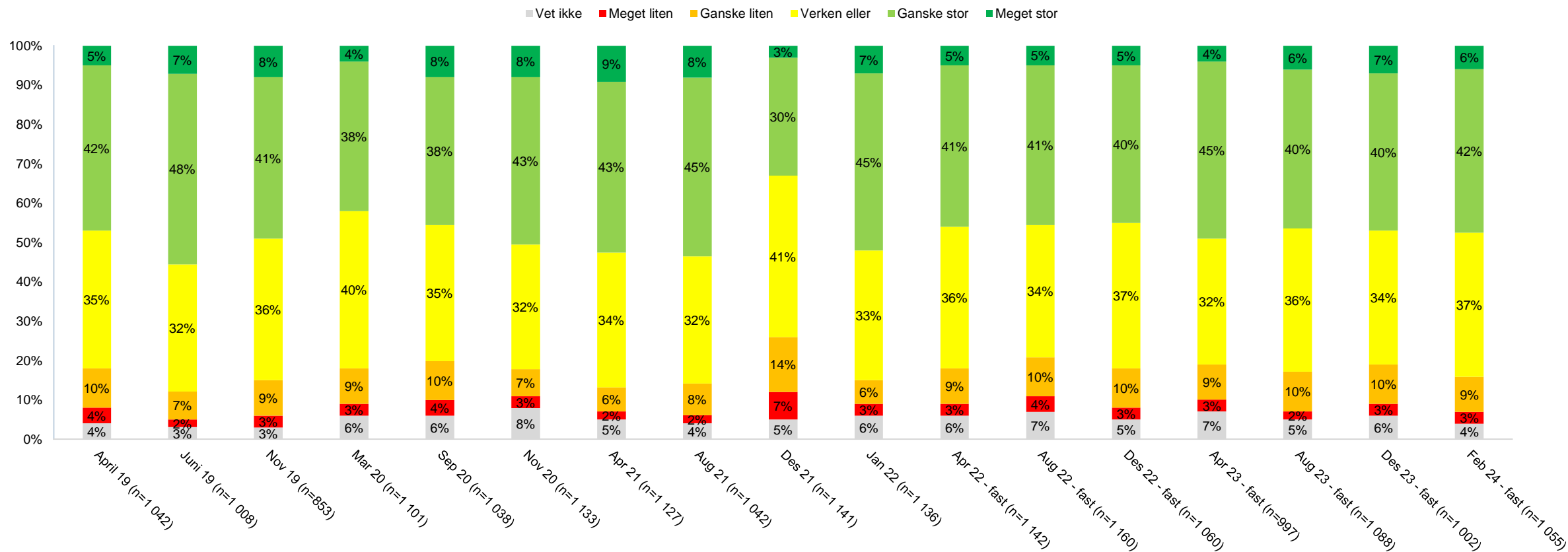

Organisasjoner og stiftelser

Organisasjoner og stiftelser

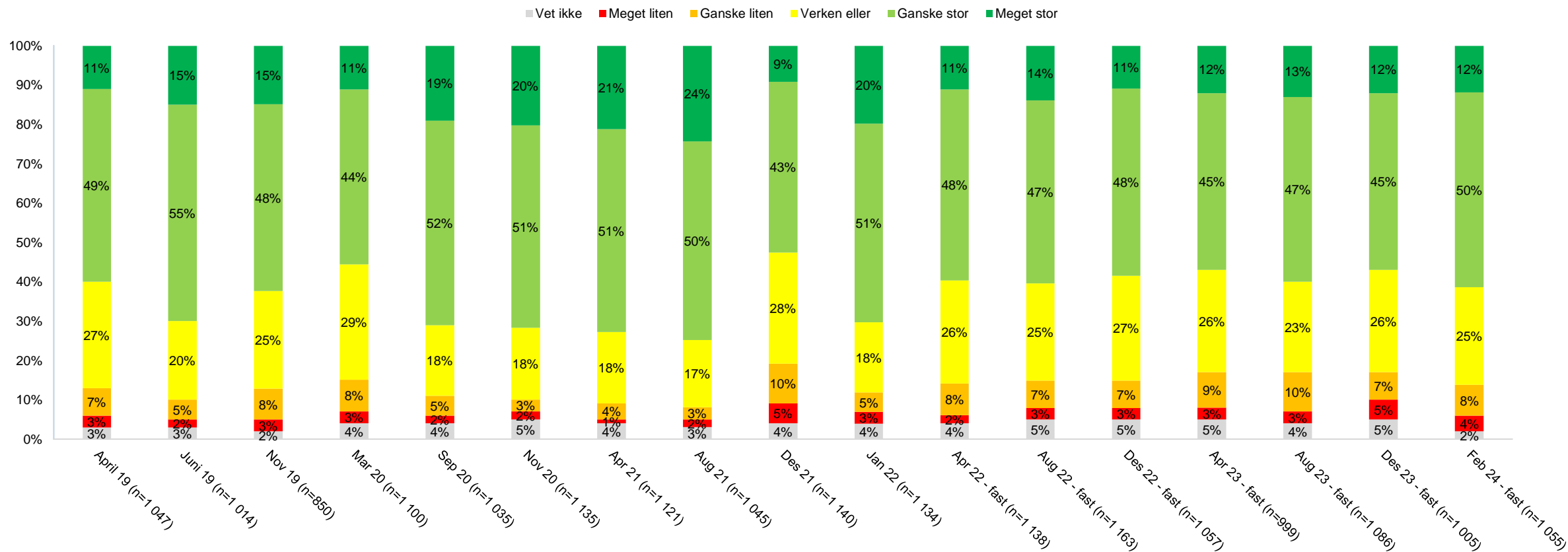
De siste to årene er det stabilitet i tilliten befolkningen har til forskning finansiert av organisasjoner og stiftelser, men det er ingen systematiske endringer over de tidligere målingene.

Offentlige etater

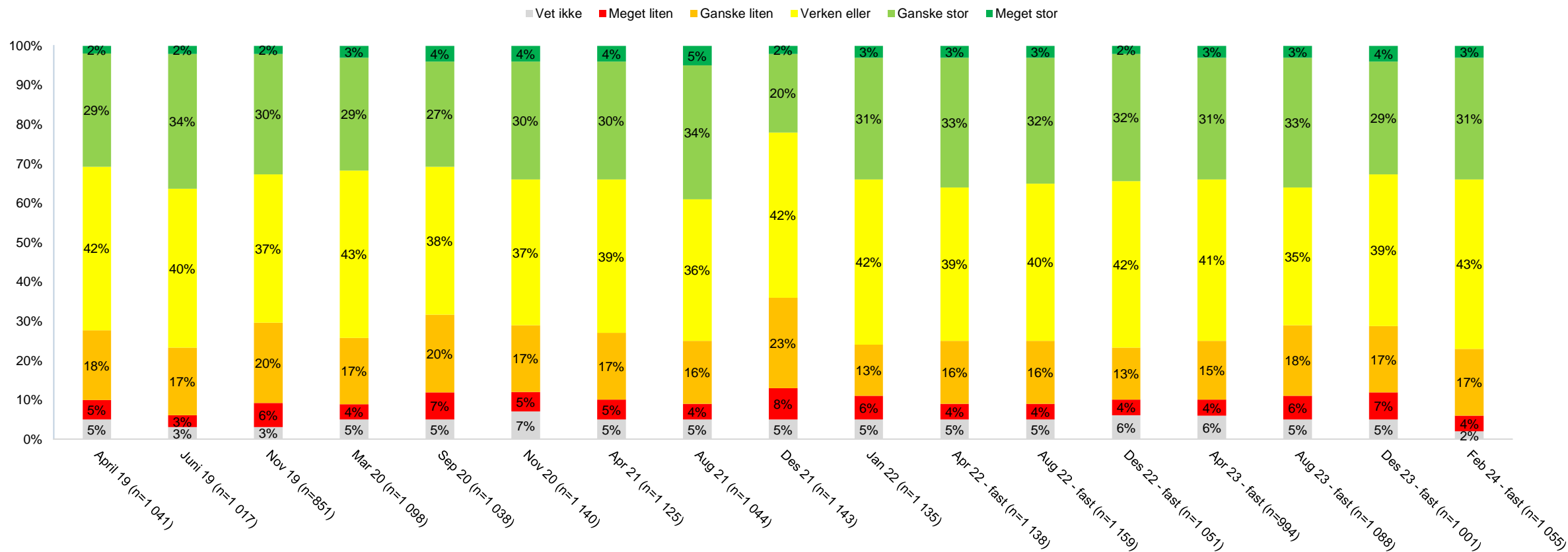
Det er en svak økning i andelen som har tillit til forskning finansiert av offentlige etater i denne målingen sammenlignet med i desember 2023. Det er likevel ingen systematiske endringer på tvers av målingene.

Næringslivet

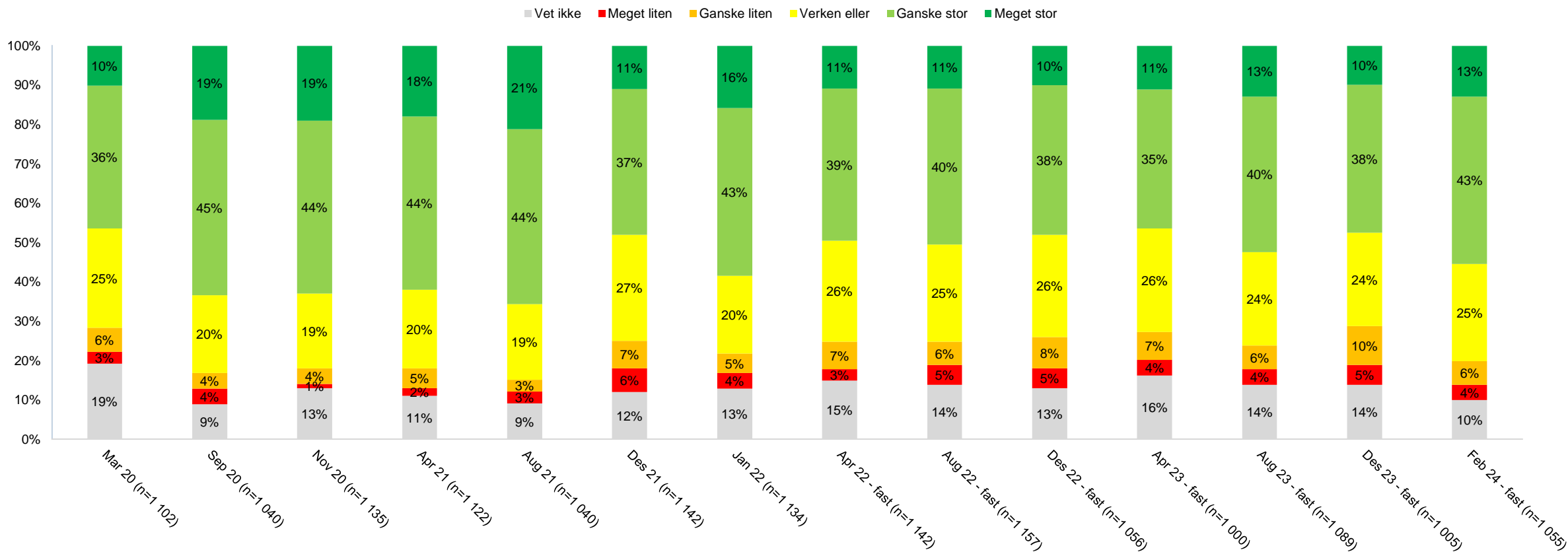
Det er også stabilt i befolkningens tillit til forskning finansiert av næringslivet over de to siste årene. Andelen som har liten tillit har variert noe, men endringene er ikke systematiske over tid.

EUs rammeprogram for forskning

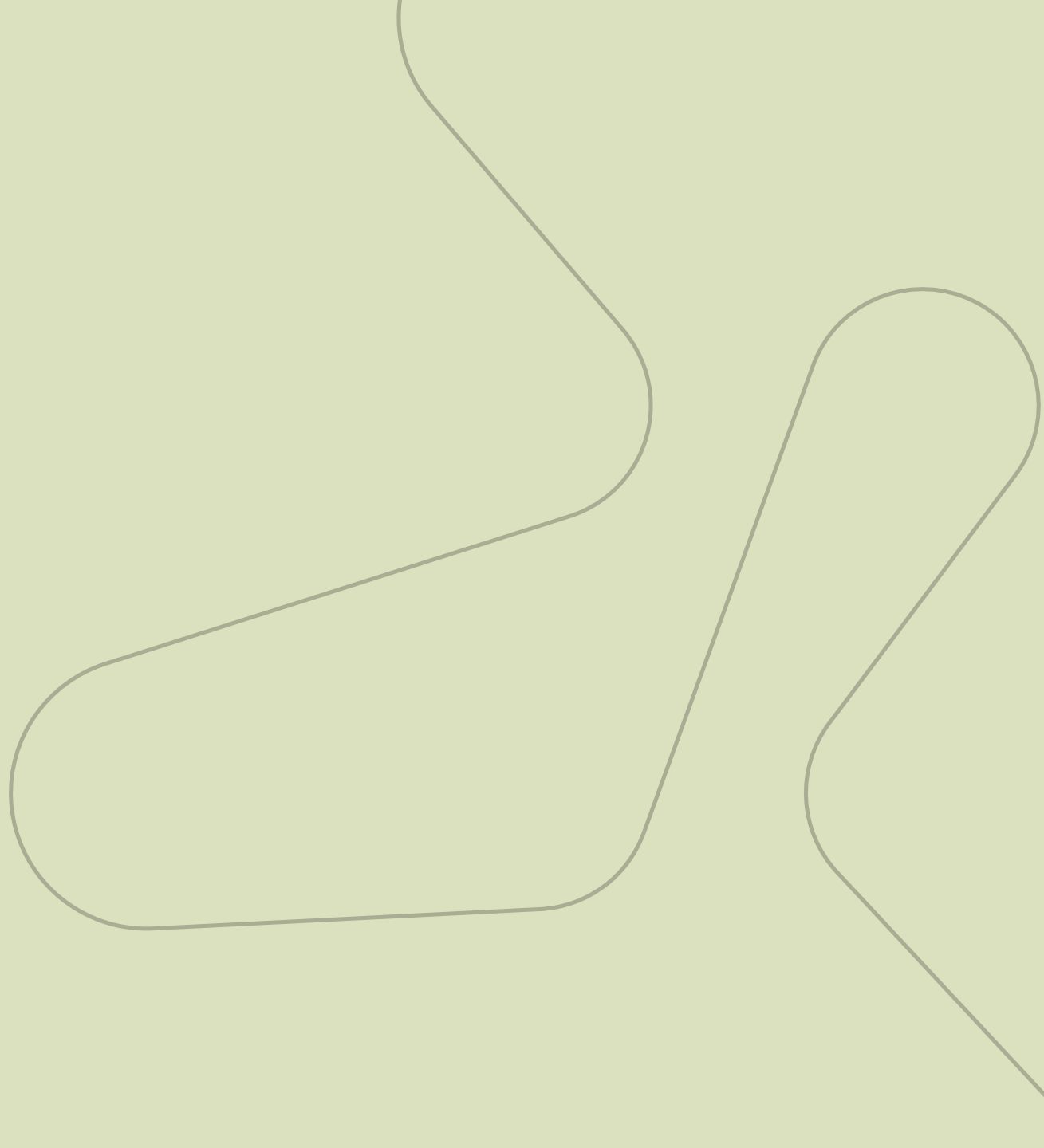
Sammenlignet med desember 2023, er det nå flere som har stor tillit til EUs rammeprogram for forskning, men også når det gjelder dette er det ingen systematiske endringer i tilliten over tid.

Tillit til forskning på ulike temaer

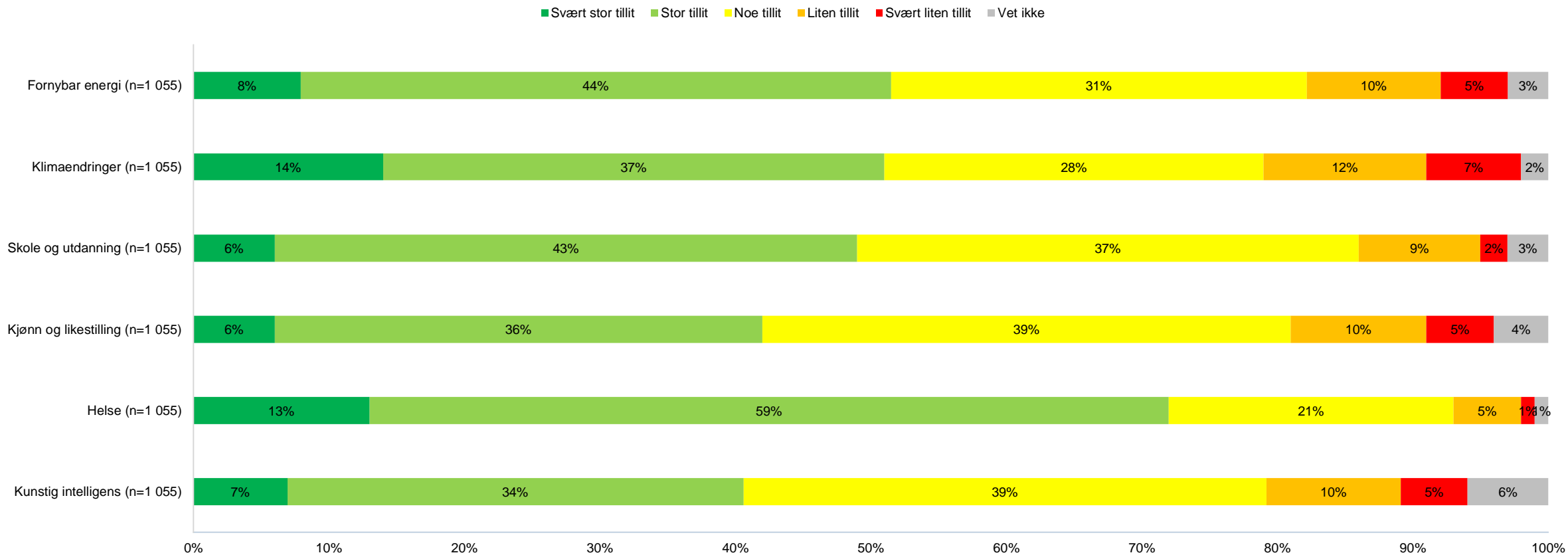
Vi vil at flere skal få lyst til å jobbe med forskning.
Forskning er viktig og spennende!

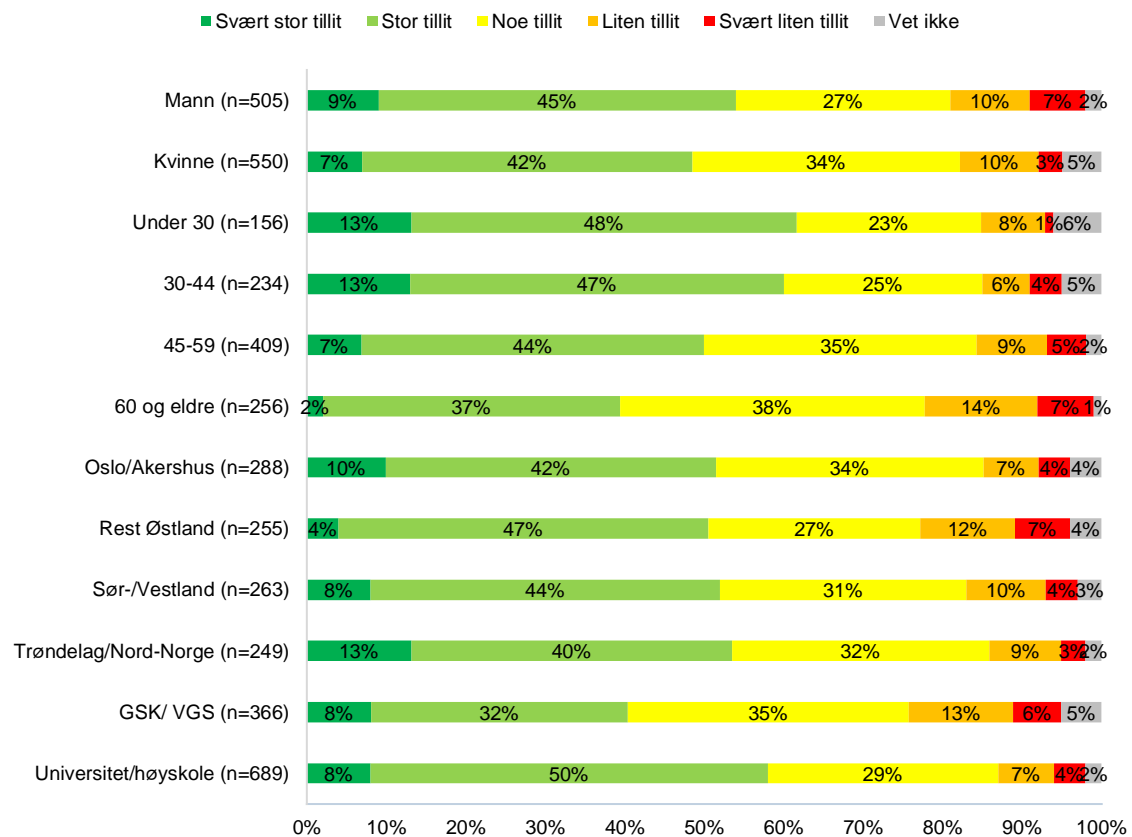
Hvilken tillit har du til forskning på...

Tilliten til forskning på ulike temaer er generelt nokså høy. Flest har stor tillit til forskning på helse (72%) og færrest har stor tillit til forskning på kjønn og likestilling (42%) og på kunstig intelligens (41%). 19% svarer at de har liten tillit til forskning på klimaendringer.

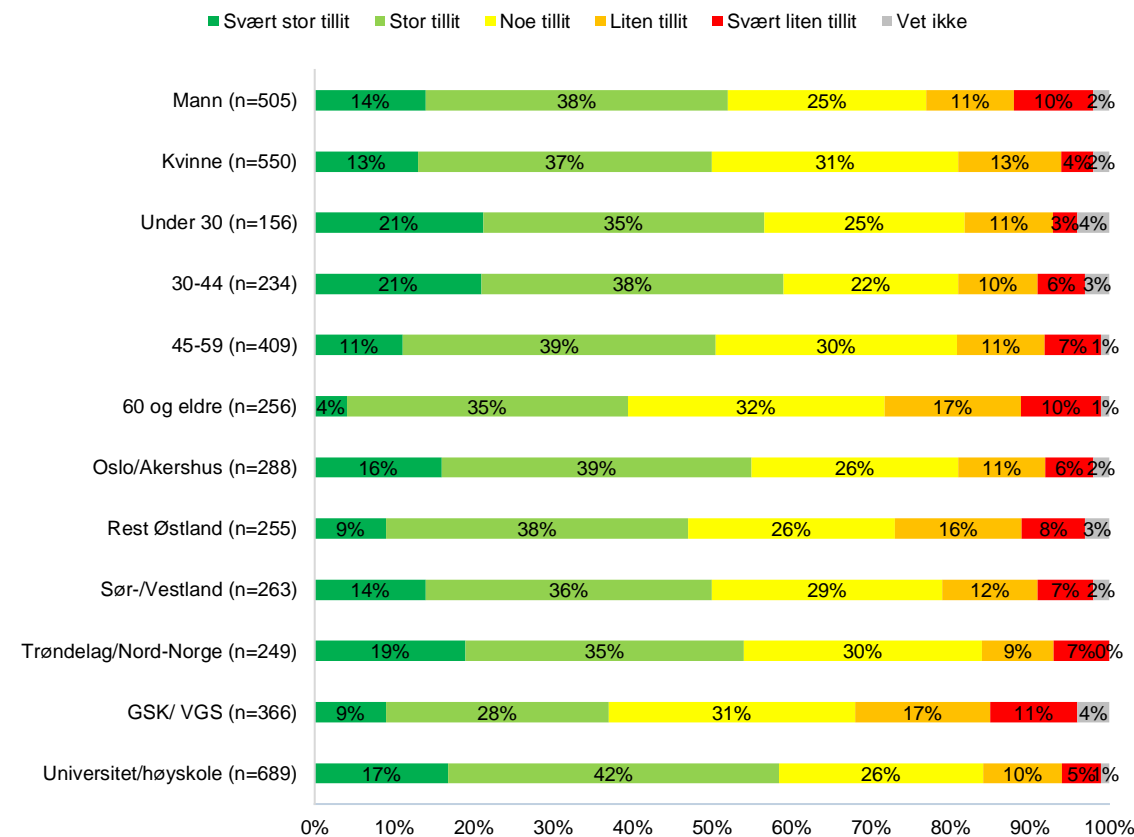

Fornybar energi

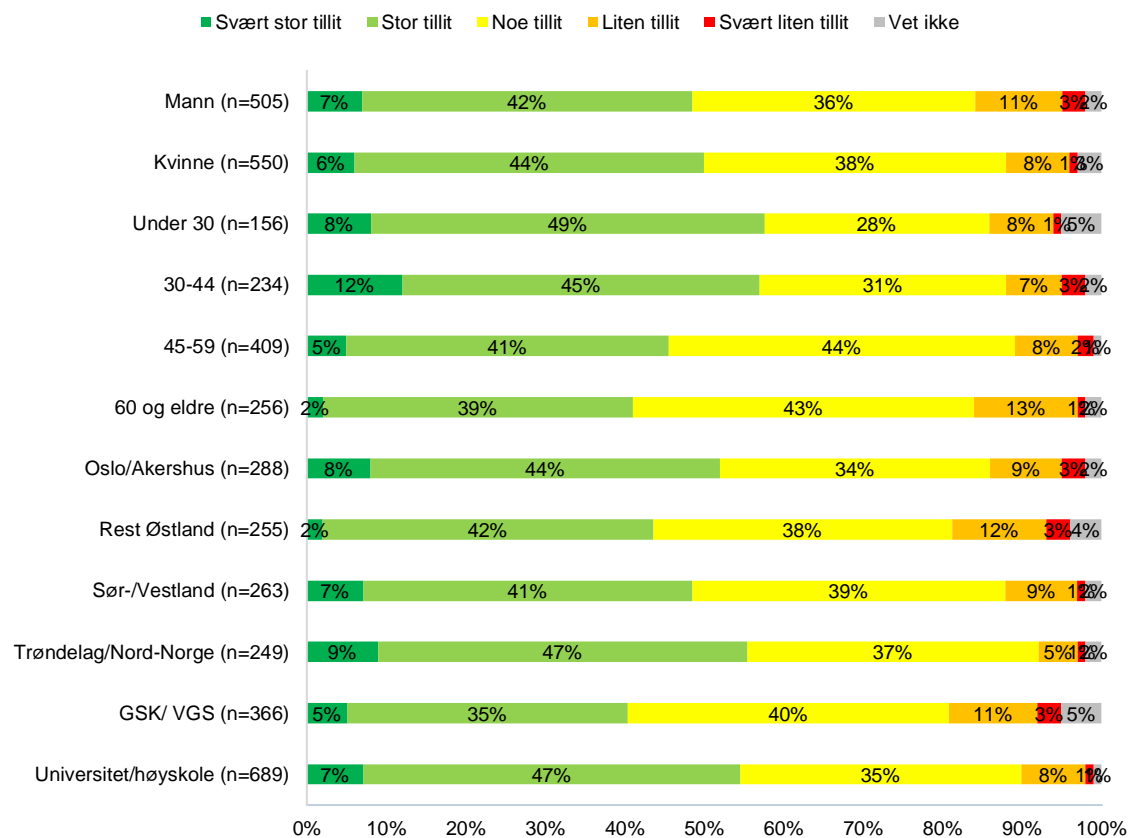

På tvers av teamet det forskes på, har de yngre og de med høyere utdanning mer tillit enn de eldre og de med lavere utdanning. Menn har høyere tillit til forskning på fornybar energi, men det er ingen kjønnsforskjeller når det gjelder forskning på klimaendringer.

Klimaendringer

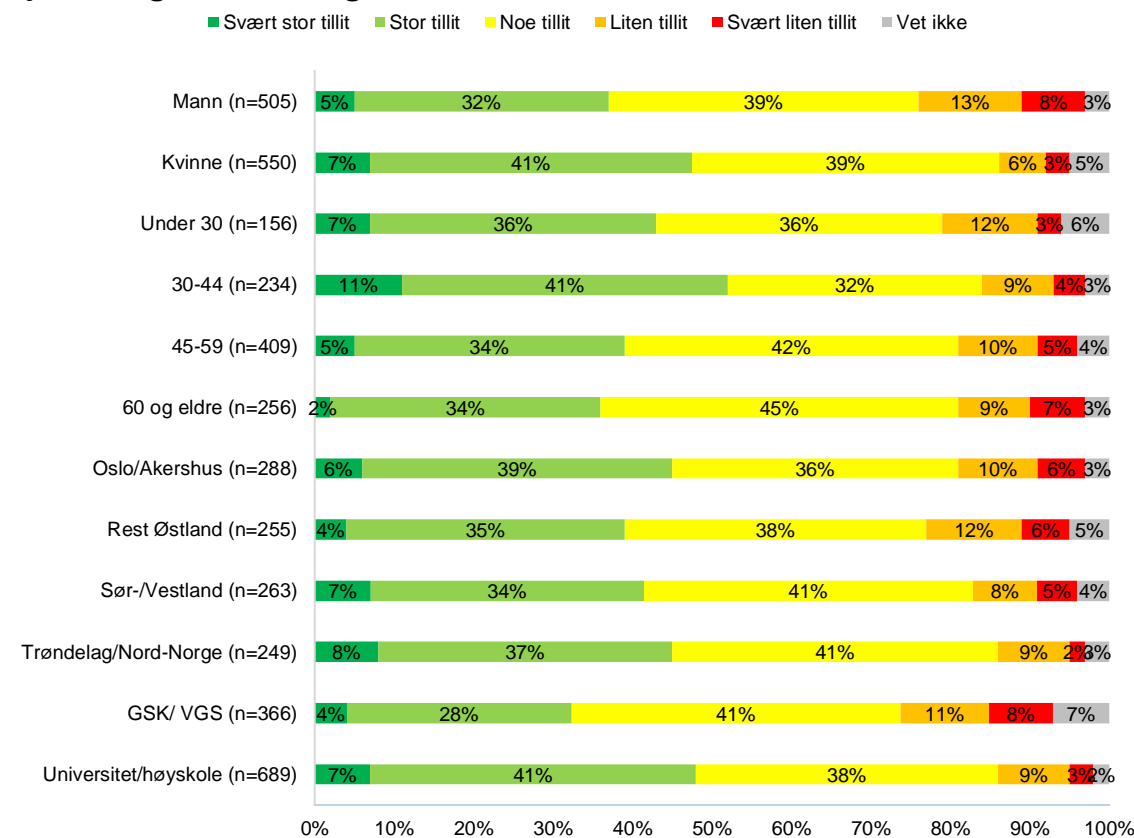

Skole og utdanning

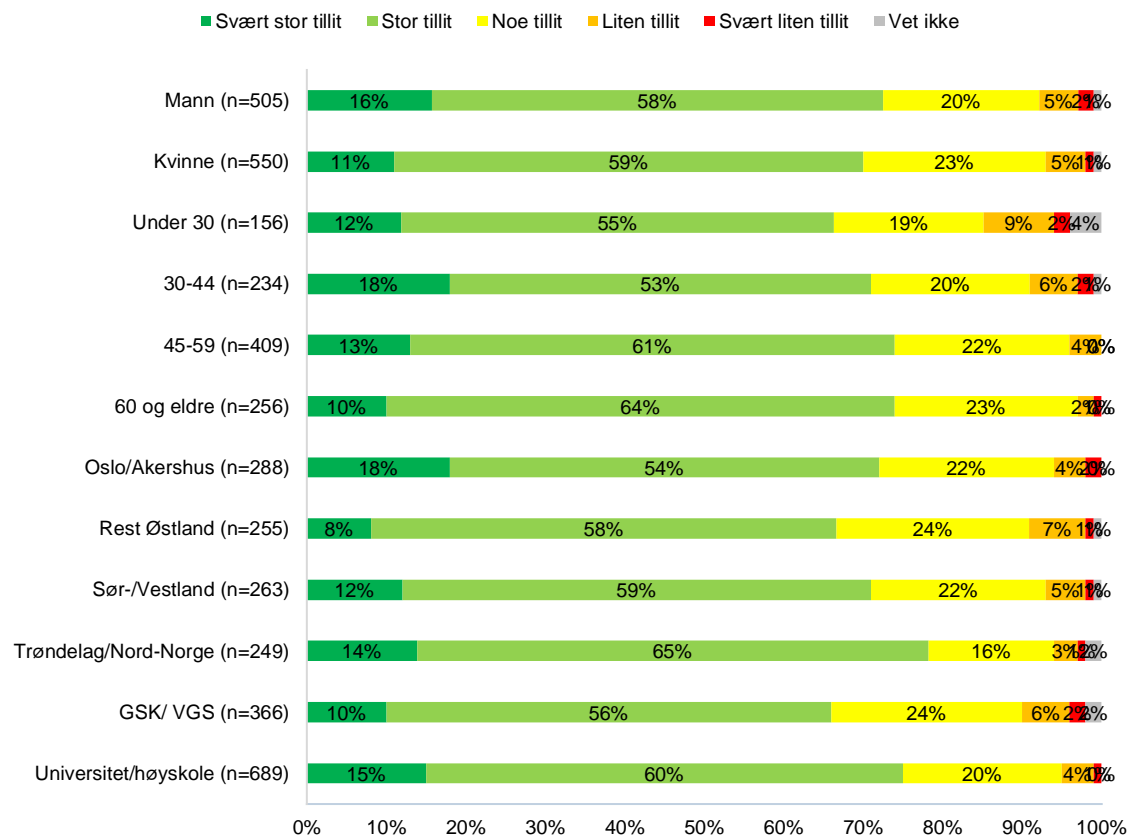
Kvinner har derimot høyere tillit til forskning på kjønn og likestilling enn det menn har. Dobbel så mange menn som kvinner har liten tillit (21% mot 9%). Det er ingen kjønnsforskjell når det gjelder forskning på skole og utdanning. Alders-, utdannings- og de geografiske forskjellene gjør seg også gjeldende.

Kjønn og likestilling

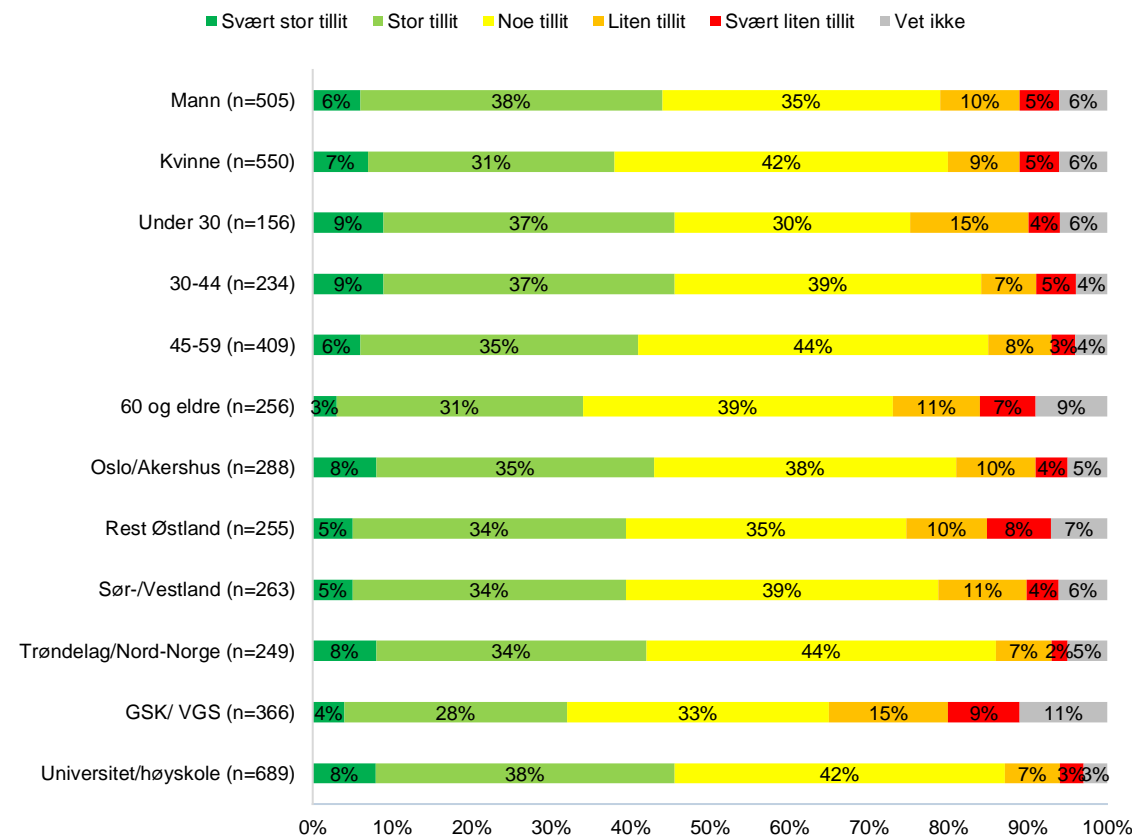

Helse

Aldersforskjellen i tillit gjør seg ikke gjeldene for forskning på helse – her har faktisk de eldre høyere tillit enn særlig de under 30 år. Blant de med lavere utdanning har 24% liten tillit til forskning på KI. Alders-, utdannings- og de geografiske forskjellene gjør seg også gjeldende.

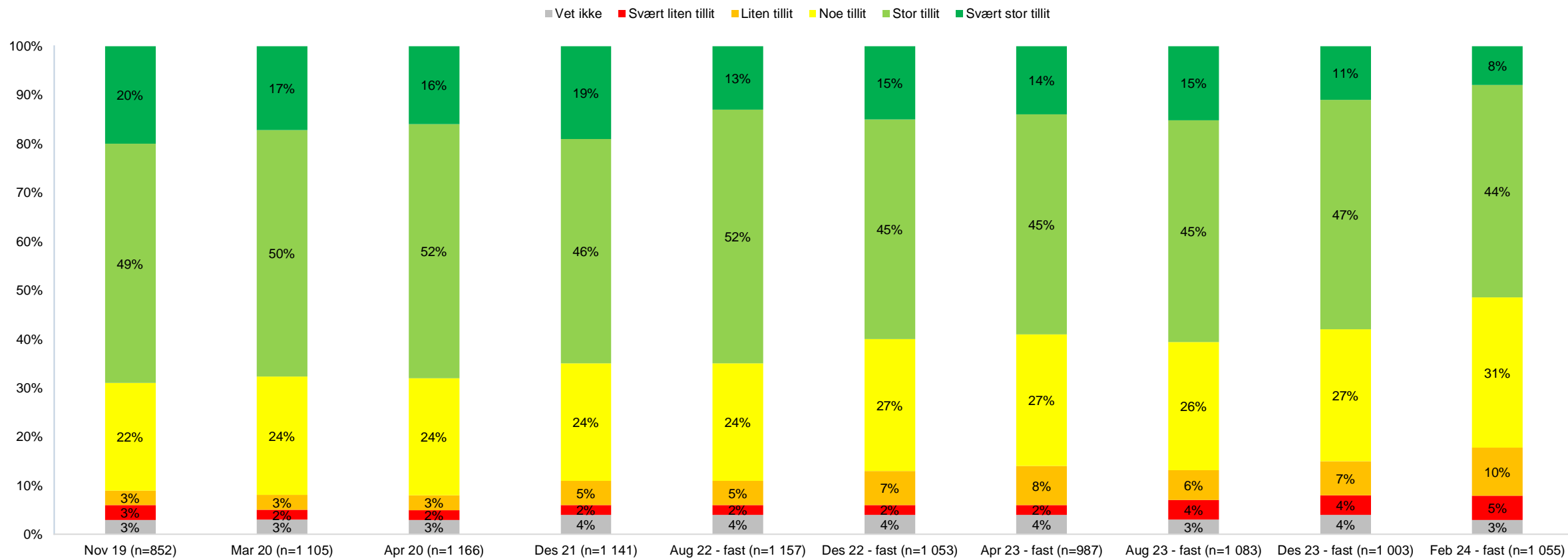
Kunstig intelligens

Hvilken tillit har du til forskning på fornybar energi

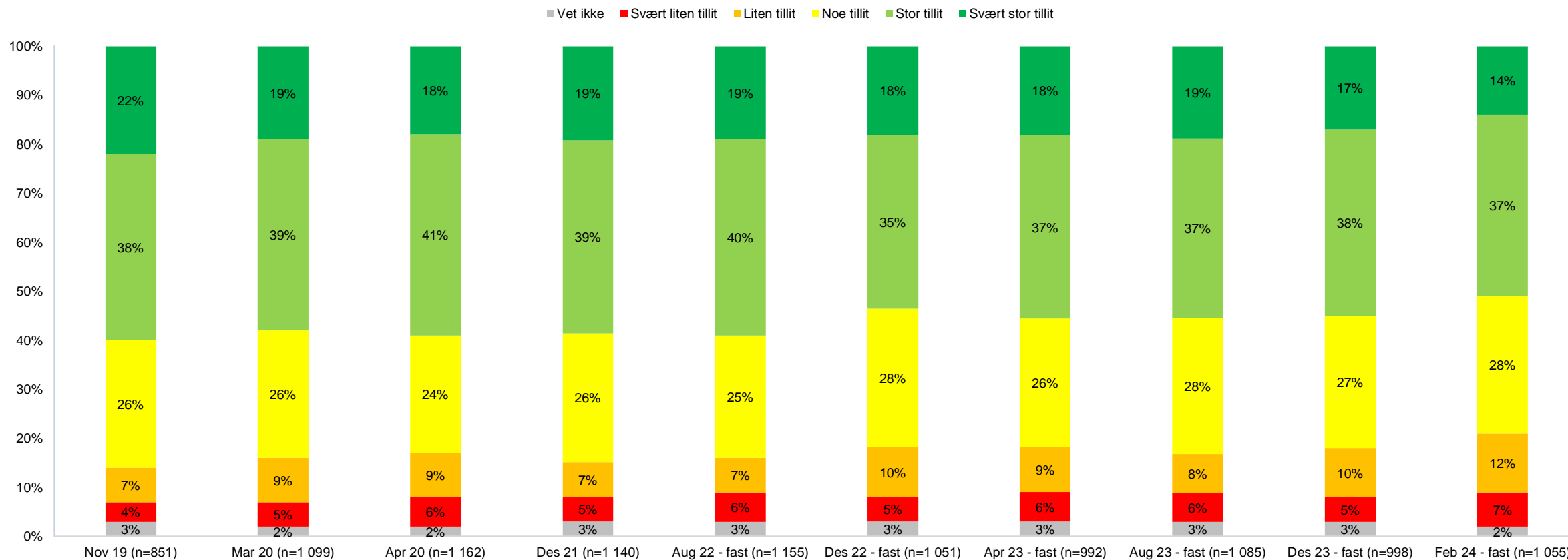
Det er færre som har stor tillit til forskning på fornybar energi, enn vi noen gang tidligere har målt. Denne nedgangen har vært tydelig over tid. Det skyldes både en økning i andelen som svarer at de har noe tillit (fra 22% i 2019 til 31% nå), og i andelen som svarer at de har liten tillit (fra 6% i 2019 til 15% nå).

Hvilken tillit har du til forskning på klimaendringer

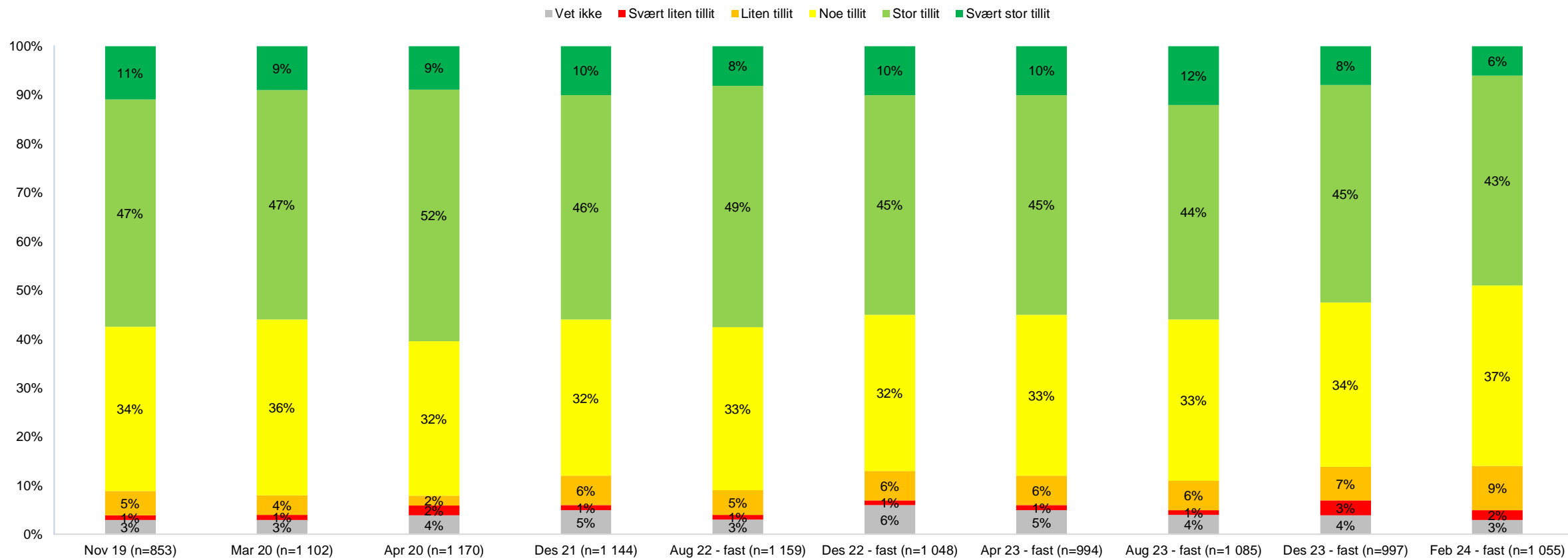
Det er også det laveste målte nivået av tillit til forskning på klimaendringer. Også denne endringen har vært systematisk over tid. Det er flere som nå svarer at de har liten tillit, enn det har vært tidligere (11% i 2019 og 19% nå).

Hvilken tillit har du til forskning på skole og utdanning

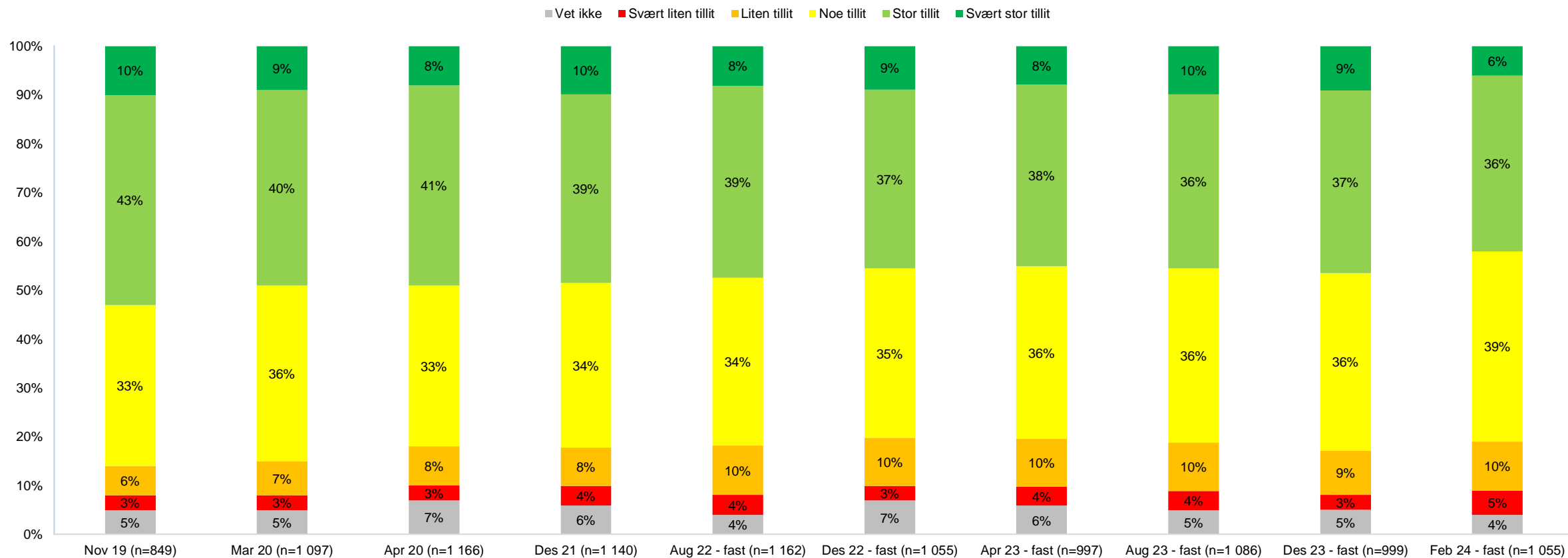
Andelen som har stor tillit til forskning på skole og utdanning har hittil vært stabil på et høyt nivå, men vi ser at de to siste målingene har vært en nedgang, og denne er nå på det laveste målte nivået. Det skyldes både en økning i de som har noe tillit og de som har liten tillit.

Hvilken tillit har du til forskning på kjønn og likestilling

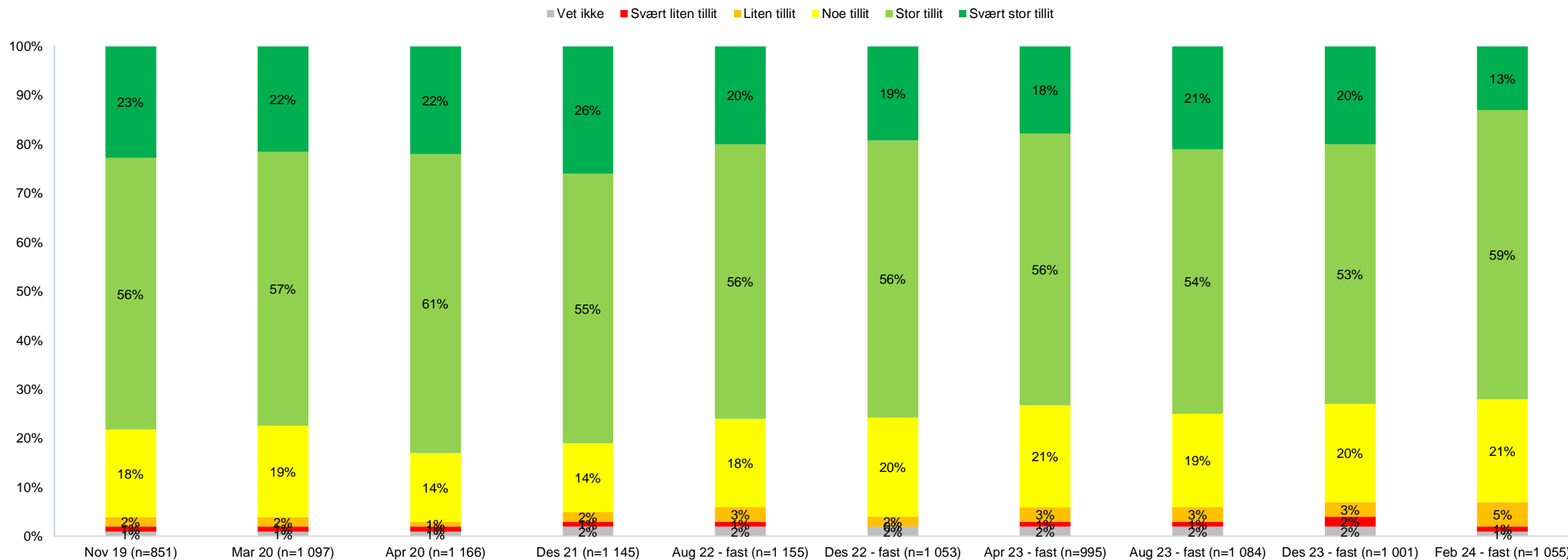
Også andelen som har stor tillit til forskning på kjønn og likestilling har stagnert, og er nå 10 prosentpoeng lavere enn ved første måling i november 2019.

Hvilken tillit har du til forskning på helse

Det er også en lavere andel som har stor tillit til forskning på helse, sammenlignet med de tidligere målingene. Det har vært en systematisk nedgang på tvers av målingene, og tilliten er nå lavere enn noen gang tidligere målt.

Hvilken tillit har du til forskning på kunstig intelligens

Tilliten til forskning på kunstig intelligens ble først målt i august 2023, og vi ser at en høyere andel enn tidligere svarer at de har *noe* tillit til dette. Det er tendenser til nedgang i andelen som har stor tillit, men denne er ikke signifikant.

